

ТзОВ «Еко Центр Проект»

79008, м. Львів, вул. П. Беринди, 3/4

Перш експл.

Лист №

ЗВІТ

про стратегічну екологічну оцінку
Документа державного планування

Програма економічного і соціального розвитку Херсонської міської
територіальної громади на 2026-2028 роки

Підпис і дата

Ім'я НеДубл

Зам ім'я №

Підпис і дата

Ім'я Нондл

Директор

Костирка В.І.

Львів 2025

ЗМІСТ

	Вступ	
1.	Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування	5
2.	Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогностичні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	11
3.	Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	52
4.	Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо території з природоохоронним статусом	56
5.	Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування	59
6.	Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо-, та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності – 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків	63
7.	Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування	67
8.	Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки)	70
9.	Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення	73
10.	Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності)	76
11.	Резюме нетехнічного характеру інформації, розраховане на широку аудиторію.	77

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк. 2
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

ВСТУП

На сучасному етапі розвитку суспільства все більшого значення у міжнародній, національній і регіональній політиці набуває концепція збалансованого (сталого) розвитку, спрямована на інтеграцію економічної, соціальної та екологічної складових розвитку. Поява цієї концепції пов'язана з необхідністю розв'язання екологічних проблем і врахування екологічних питань в процесах планування та прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку країн, регіонів і населених пунктів.

Стратегічна екологічна оцінка стратегій, планів і програм дає можливість зосередитися на всебічному аналізі можливого впливу планованої діяльності на довкілля та використовувати результати цього аналізу для запобігання або пом'якшення екологічних наслідків в процесі стратегічного планування.

Стратегічна екологічна оцінка (СЕО) – це новий інструмент реалізації екологічної політики, який базується на простому принципі: легше запобігти негативним для довкілля наслідкам діяльності на стадії планування, ніж виявляти та виправляти їх на стадії впровадження стратегічної ініціативи.

Метою СЕО є забезпечення високого рівня охорони довкілля та сприяння інтеграції екологічних факторів у підготовку планів і програм для забезпечення збалансованого (сталого) розвитку.

В Україні створені передумови для імплементації процесу СЕО, пов'язані з розвитком стратегічного планування та національної практики застосування екологічної оцінки.

Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015), та Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

Засади екологічної політики України визначені Законом України «Про основні засади (Стратегію) державної екологічної політики на період до 2030 року» (ухвалено Верховною Радою України 28 лютого 2019 року). В цьому законі СЕО згадується в основних засадах державної екологічної політики, інструментах реалізації державної екологічної політики та показниках оцінки реалізації державної екологічної політики.

У 2012 році Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України (від 17.12.2012 р. № 659) затверджено «Базовий план адаптації екологічного законодавства України до законодавства Європейського Союзу (Базовий план апроксимації)». Зокрема, відповідно до цього плану потрібно привести нормативно-правову базу України у відповідність до вимог «Директиви 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів та програм на навколишнє середовище».

Планів виконані

Планів №

Підпис і дата

Ім'я, П.І.б.п.

Зам. ім'я №

Підпис і дата

Ім'я, П.І.б.п.

Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» був прийнятий Верховною Радою України 4 жовтня 2016 р., а 1 листопада Президент України надав пропозиції до законопроекту. 17 січня 2017 р. Верховна Рада України не підтримала доопрацювання законопроекту.

21 лютого 2017 р. у Верховній Раді України було повторно зареєстровано нову редакцію законопроекту «Про стратегічну екологічну оцінку» (реєстраційний № 6106). Метою законопроекту є встановлення сфери застосування та порядку здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування на довкілля. Законопроект, розроблений на виконання пункту 239 плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, спрямований на імплементацію Директиви 2001/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 червня 2001 р. про оцінку наслідків окремих планів та програм для довкілля.

Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» був ухвалений Верховною Радою України 20 березня 2018 року та 10 квітня 2018 року підписаний Президентом України. Даний Закон вступив в дію з 12 жовтня 2018 року.

Закон встановлює в Україні механізм стратегічної екологічної оцінки (СЕО), який діє в країнах Європейського Союзу та передбачає, що всі важливі документи, зокрема, державні програми, повинні, у першу чергу, проходити стратегічну екологічну оцінку з урахуванням необхідних імовірних ризиків тих чи інших дій для довкілля.

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
						4
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

1. Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування

Відповідно до пункту 3 частини першої статті 1 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», документи державного планування – стратегії, плани, схеми, містобудівна документація, загальнодержавні програми, державні цільові програми та інші програми і програмні документи, включаючи зміни до них, які розробляються та/або підлягають затвердженню органом державної влади, органом місцевого самоврядування.

Проведення процедури стратегічної екологічної оцінки здійснюється на підставі нижче наведених нормативно-правових актів:

- Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку»;
- Закон України «Про ратифікацію Протоколу про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті»;
- Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища».
- наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 №296 «Про затвердження Методичних рекомендацій до здійснення стратегічної екологічної оцінки»;
- наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів від 18.10.2023 № 705 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо здійснення стратегічної екологічної оцінки містобудівної документації».

Програма економічного і соціального розвитку Херсонської міської територіальної громади на 2026-2028 роки (далі – Програма, Херсонська МТГ) розроблена для забезпечення відновлення та подальшого розвитку громади в середньостроковій перспективі.

Пріоритетні заходи на 2026-2028 роки – забезпечення життєдіяльності громади, в тому числі в особливий період.

Програма розроблена відповідно до статті 143 Конституції України, законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», «Про стратегічну екологічну оцінку» та постанови Кабінету Міністрів України від 26.04.2003 № 621 «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проектів Бюджетної декларації та державного бюджету» (зі змінами), частини першої статті 37 Статуту Херсонської міської територіальної громади, затвердженого рішенням міської ради від 03.09.2021 № 463, на виконання розпорядження начальника Херсонської міської військової адміністрації від 12.09.2025 № 715р «Про підготовку проекту Програми економічного і соціального розвитку Херсонської міської територіальної громади на 2026-2028 роки».

Програма спрямована на ефективне розв'язання проблем економічного і соціального характеру та ґрунтується на аналізі тенденцій розвитку економіки громади, поточної економічної ситуації в Україні, актуальних проблем і

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
						5
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

пріоритетів соціально-економічної сфери, а також на припущеннях, що враховують внутрішні та зовнішні фактори розвитку громади.

Завдання та заходи Програми сформовані з урахуванням завдань та заходів у відповідних галузях і сферах діяльності, заходів міських цільових програм розвитку, цілей Державної стратегії регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695, змін до Державної стратегії регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 13.08.2024 № 940.

Головною метою Програми є відновлення та створення успішної, конкурентоспроможної Херсонської МТГ, забезпечення ефективного використання внутрішнього потенціалу Херсонської МТГ для досягнення її сталого розвитку, що створює умови для підвищення рівня добробуту та доходів громадян під час досягнення згуртованості в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному та просторовому вимірах.

Серед основних завдань економічного та соціального розвитку Херсонської міської територіальної громади на 2026-2028 роки слід виділити:

- проведення відновлювальних робіт житлового фонду, освітнього фонду, об'єктів охорони здоров'я міста після руйнувань, завданих військовою агресією РФ проти України;
- відновлення пошкоджених виробничих, адміністративних приміщень комунальних підприємств та спецтехніки;
- створення безпечових умов для жителів міста за рахунок модернізації об'єктів громадського призначення, застосування нових підходів до створення безпечних умов навчального процесу шляхом удосконалення та розвитку фонду захисних споруд цивільного захисту міста;
- забезпечення населення якісними житлово-комунальними послугами та належного функціонування інфраструктури і систем життєзабезпечення;
- створення сприятливих умов для збереження, відновлення та перезапуску підприємств промислового сектору та підприємницької діяльності;
- надання мешканцям громади якісних адміністративних, освітніх та соціальних послуг, доступної та якісної медичної допомоги;
- відновлення якісного та безпечного перевезення пасажирів міським транспортом;
- підвищення ефективності використання комунальної власності, діяльності комунальних підприємств та забезпечення виваженої тарифно-цінової політики; раціонального використання земельних ресурсів;
- сприяння розвитку зовнішньоекономічної діяльності, міжнародних відносин та туризму.

Пріоритетні заходи на шляху до реалізації поставлених завдань у 2026-2028 роках:

- стабільне наповнення дохідної частини бюджету Херсонської міської територіальної громади для вирішення соціальних та економічних завдань розвитку міста;

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
						6
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

- відновлення та забезпечення проведення цілеспрямованої містобудівної політики, розвитку житлово-комунального господарства, транспортно-дорожнього господарства та зв'язку;
- забезпечення стабільної, прозорої, прогнозованої, збалансованої та економічно обґрунтованої тарифно-цінової політики;
- реалізація ефективної системи управління комунальними підприємствами, забезпечення прозорості у сфері бюджетних закупівель та підвищення ефективності регулювання земельних відносин у місті;
- сприяння підвищенню енергоефективності об'єктів комунальної власності територіальної громади;
- удосконалення системи управління та контролю у сфері охорони навколишнього природного середовища, сприяння забезпеченню належного рівня безпеки населення, захищеності територій, об'єктів виробництва і соціально-культурної сфери від надзвичайних ситуацій;
- впровадження системи протидії злочинності та усунення факторів, які їм сприяють; координація дій щодо забезпечення захисту законних прав і свобод громадян, сприяння реалізації прав працюючих на безпечні умови праці;
- реальна готовність органів управління, сил і засобів цивільного захисту до реагування на надзвичайні ситуації, захист населення і територій від надзвичайних ситуацій.

Критерії досягнення пріоритетів:

- підвищення якості системи соціальних послуг, посилення адресності надання соціальної допомоги;
- підвищення якості послуг, що надаються комунальними підприємствами, забезпечення умовами комфортного проживання мешканців міста;
- збільшення кількості потенційних внутрішніх і зовнішніх інвесторів;
- поліпшення стану економіки та інфраструктури міста за рахунок залучення іноземних інвестицій до розвитку виробництва на підприємствах усіх форм власності;
- забезпечення планових надходжень до бюджету Херсонської МТГ;
- досягнення гарантованого рівня захисту населення і територій від наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, зниження рівня аварійності та виробничого травматизму;
- забезпечення стабільності громадських, міжнаціональних відносин у місті, підвищення рівня публічної безпеки та впровадження заходів щодо охорони життя і здоров'я громадян.

Звіт сформовано на основі принципів законності та об'єктивності, гласності, участі громадськості, наукової обґрунтованості, збалансованості інтересів, комплексності, запобігання екологічній шкоді, довгострокового прогнозування, достовірності та повноти інформації у проекті документа, міжнародного екологічного співробітництва та відповідно до:

- Земельного, Водного та Лісового кодексів України;

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
						7
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

- Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності»;
- Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку»;
- Закону України «Про основи містобудування»;
- Закону України «Про управління відходами»;
- Закону України «Про охорону атмосферного повітря»;
- Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища»;
- Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»;
- Закону України «Про екологічну мережу України»;
- Закону України «Про охорону земель»;
- Закону України «Про рослинний світ»;
- Закону України «Про тваринний світ»;
- Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»;

– Національного плану управління відходами до 2033 року;

Розроблення Програми здійснювалося з урахуванням взаємозв'язку з іншими документами державного планування, які формують нормативні, економічні, екологічні та соціальні передумови для її реалізації, а саме:

– **Державна стратегія регіонального розвитку України на період до 2027 року** (затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695), яка визначає стратегічні пріоритети забезпечення сталого просторового розвитку регіонів, підвищення їх конкурентоспроможності, створення умов для збалансованого соціально-економічного зростання та покращення якості життя населення. Реалізація положень цієї Стратегії у межах Програми сприятиме відновленню економічного потенціалу громади після воєнних руйнувань і формуванню сучасного безпечного міського середовища.

– **Стратегія розвитку Херсонської області на період до 2027 року** (затверджена рішенням Херсонської обласної ради XXXII сесії обласної ради VII скликання від 20.12.2019 № 1511), пріоритетами якої є відновлення регіональної економіки, розвиток енергетичної незалежності, підвищення якості життя населення та збереження навколишнього природного середовища. Її завдання узгоджуються із пріоритетами Програми щодо модернізації інфраструктури, підвищення енергоефективності та розвитку підприємництва.

– **Основні засади (стратегія) державної екологічної політики України на період до 2030 року** (затверджено Законом України від 28 лютого 2019 р. № 2697-VIII), реалізація якої забезпечується через інтеграцію екологічних вимог у процес прийняття управлінських рішень, запобігання виникненню надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру, сприяння збалансованому розвитку економічної, соціальної та екологічної складових.

– **Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року** (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2017 р. № 820-р), положення якої враховані у Програмі через заходи з удосконалення системи управління відходами, створення сучасної інфраструктури для їх оброблення.

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
						8
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

– **Регіональний план управління відходами в Херсонській області до 2034 року** (затверджений рішенням Херсонської обласної ради від 19 травня 2025 р. № 252), який розроблено з метою забезпечення ефективного управління відходами відповідно до вимог Закону України «Про управління відходами», Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року та Національного плану управління відходами до 2033 року. План передбачає створення системи регіональних кластерів з оброблення та перероблення відходів, удосконалення системи роздільного збирання побутових відходів, поступову ліквідацію несанкціонованих сміттєзвалищ, розвиток інфраструктури для збору небезпечних відходів від населення, а також впровадження сучасних технологій компостування та повторного використання ресурсів. Реалізація Програми соціально-економічного розвитку Херсонської МТГ узгоджується з положеннями Регіонального плану в частині розвитку екологічно безпечної інфраструктури, розробки місцевого плану управління відходами Херсонської МТГ, покращення системи управління відходами та підвищення рівня екологічної культури населення.

– **Стратегія формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року** (затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 травня 2024 р. № 483-р), яка орієнтована на адаптацію територій до змін клімату, підвищення стійкості інфраструктури та підтримку використання відновлюваних джерел енергії.

– **Національна економічна стратегія на період до 2030 року** (затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. № 179), що визначає засади економічного зростання, підтримки малого і середнього бізнесу, стимулювання інновацій, підвищення зайнятості населення та інвестиційної привабливості територій, що особливо важливо для післявоєнного відновлення Херсона.

– **Національна транспортна стратегія України до 2030 року** (схвалена постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2024 р. № 1550), що передбачає розвиток та відновлення транспортної інфраструктури, підвищення безпеки дорожнього руху, удосконалення логістичних зв'язків.

Таким чином, Програма є складовою системи стратегічного планування держави, спрямованою на узгодження місцевих пріоритетів післявоєнного відновлення, економічного зростання, соціальної згуртованості та екологічної безпеки з національними та регіональними стратегічними документами.

Під час проведення процедури Стратегічної екологічної оцінки Проекту ДДП, відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку, розроблено, оприлюднено на офіційному веб-сайті та внесено в Єдиний реєстр стратегічної екологічної оцінки Заяву про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки з метою отримання та врахування зауважень та пропозицій громадськості та для визначення обсягу досліджень, методів екологічної оцінки, рівня деталізації інформації, що має бути включена до звіту про СЕО.

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
						9
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Протягом громадського обговорення заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки (10 календарних днів) звернень, зауважень та пропозицій від громадськості не надходило.

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		10

2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

Херсонська міська територіальна громада – територіальна громада в Україні, у Херсонському районі Херсонської області з адміністративним центром у місті Херсон.

Площа території – 452,6 км², населення громади – 322 557 осіб (2020 рік).

До складу громади увійшли м. Херсон, селища міського типу Антонівка, Зеленівка, Комишани, Наддніпрянське, села Богданівка, Петрівка, Садове, Степанівка та селища Благовіщенське, Зимівник, Інженерне, Молодіжне, Придніпровське, Приозерне, Сонячне.

Створена у 2020 році відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України № 726-р від 12 червня 2020 року «Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Херсонської області», шляхом об'єднання територій та населених пунктів Херсонської міської ради (в складі Антонівської, Зеленівської, Комишанської, Наддніпрянської селищних, Степанівської сільської рад міста Херсон) та Садівської сільської ради Білозерського району Херсонської області. (рис. 2.1).

Рис. 2.1. Територія Херсонської МТГ

Станом на час підготовки Програми та Звіту про СЕО значна частина області (72%) знаходиться в тимчасовій окупації, сюди входить вся лівобережна частина області, що схематично зображено на карті на рисунку 2.2.

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		11

Рис. 2.2. Окуповані території Херсонської області (за даними ресурсу DeepState)

З перших днів початку повномасштабної війни майже вся територія області була захоплена окупантами. У жовтні 2022 року від окупації звільнено значну частину території на правобережжі Херсонщини, а у листопаді 2022 року повернуто під контроль України місто Херсон.

Межа тимчасово окупованих територій проходить по річці Дніпро. Звільненими від тимчасової окупації є правобережна частина Херсонського району, Бериславський район, 2 населені пункти Каховського району (с. Веселе та с. Козацьке). Тимчасово окупованими залишаються Каховський (крім с. Веселе та с. Козацьке), Скадовський, Генічеський райони та лівобережна частина Херсонського району (4 територіальних громади).

Кліматичні умови та зміна клімату.

Клімат Херсонської області помірно-континентальний з порівняно м'якою зимою та спекотним і довгим літом. Середні температури зимових місяців становлять $-1 - -3$ °С. Літні місяці спекотні із середніми температурами $+22 - +23$ °С. Максимальні температури влітку становлять більше 40 °С. Середньорічна температура дорівнює $9,3$ °С – $9,8$ °С і має стійку тенденцію до підвищення.

Тривалість сонячного випромінювання – одна з важливих характеристик радіаційного режиму, залежить в основному від тривалості дня і хмарності.

У межах області сумарна сонячна радіація складає $4700-4900$ МДж/м² і змінюється по сезонах і з півночі на південь.

					Стратегічна екологічна оцінка	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		12

Річна сума радіаційного балансу складає 2000 МДж/м² на півночі області, 2200 – у центральних районах, 2250 – на крайньому півдні області.

Температура повітря. Температурний режим області визначається особливостями атмосферної циркуляції, радіаційними факторами і характером підлягаючої поверхні. Середня місячна і річна температура у Херсонській області наведена у таблиці 2.1 і на рисунку 2.3.

Табл. 2.1

Середня місячна і річна температура у Херсонській області

Місяці	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Річна
Херсон	-3,2	-2,6	2,2	9,3	18,5	20,0	23,0	21,9	16,8	10,5	4,1	-0,8	9,8
Асканія-Нова	-3,5	-3,0	1,8	8,8	15,6	20,0	23,1	22,0	16,3	10,2	3,8	-1,0	9,5

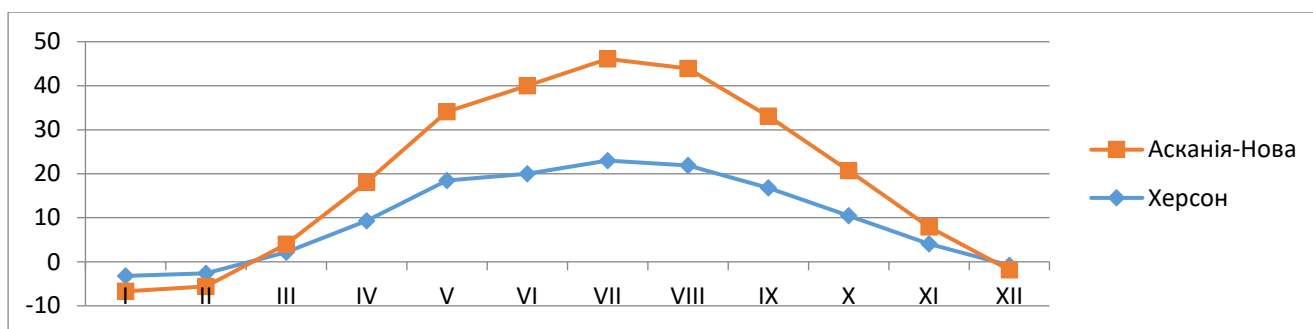

Рис. 2.3. Річна зміна температури у Херсонській області

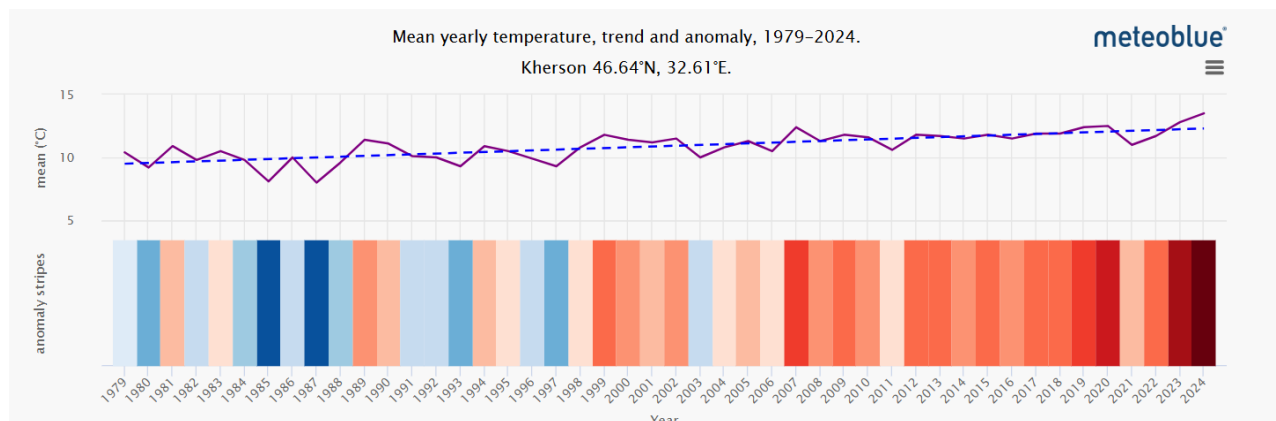

Рис.2.4. Річна зміна температури у Херсонській МТГ

Середня багаторічна кількість опадів по області – близько 400 мм, але за останнє десятиріччя кількість опадів збільшилася. Найбільш вологими районами північно-західні (450 – 470 мм), найменш – південні (300 мм). Херсонська область – це найсухіша область України. Річна кількість опадів по метеостанціях Херсонської області у 2020 році наведена у таблиці 2.2 і кількість днів з опадами - на таблиці 2.3.

Переважає кількість опадів випадає влітку у вигляді злив, взимку сніговий покрив нестійкий, не тане кілька десятків днів, а в прибережній частині області ще менше – близько 15 днів. В останні роки, у зв'язку зі зміною клімату, сніговий покрив практично відсутній.

Табл. 2.2

Річна кількість опадів по метеостанціях Херсонської області у 2020 році

№ з/п	Пункт спостереження	Кількість опадів, мм
1	А Херсон	316
2	МГ Генічеськ	354
3	М Нижні Сірогози	454
4	М Велика Олександрівка	445
5	М Бехтери	344
6	Каховська ГМО	316
7	М Асканія-Нова	387
8	МГ Хорли	345

Табл. 2.3

Кількість днів з опадами станом на 2020 рік

Метеорологічні характеристики	Місяці												Всього
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Кількість днів з опадами	4	8	2	2	10	6	7	3	4	7	2	8	63
Повторюваність туманів, %	3	1	0	0	0	2	0	0	0	1	2	6	1

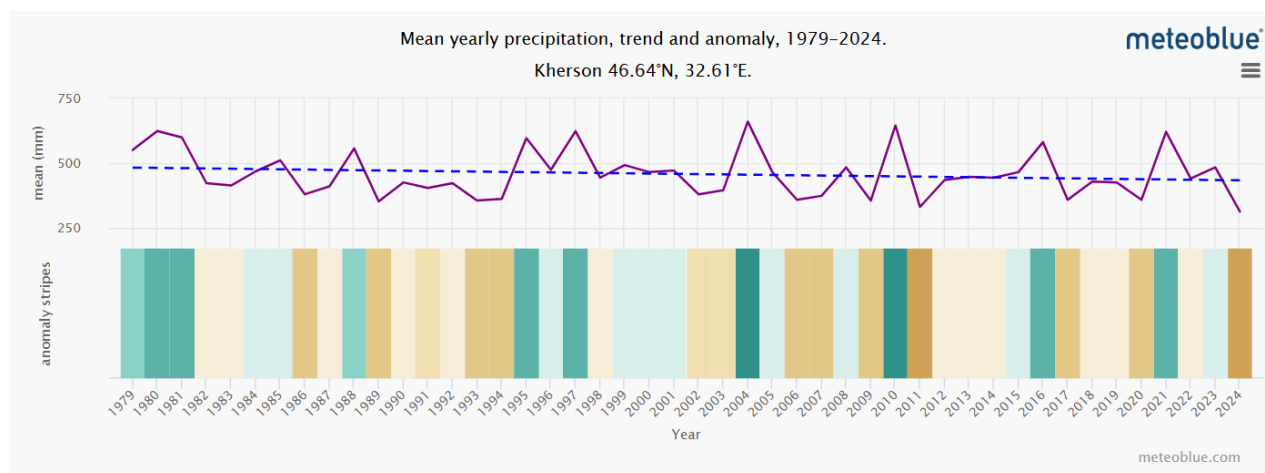

Рис. 2.5. Річна зміна опадів у Херсонській МТГ

Вітровий режим обумовлюється атмосферною циркуляцією і характером підстилаючої поверхні. Узимку східний і північно-східний напрямок вітру визначається наявністю над Україною смуги високого тиску, що пролягає північніше Херсонської області. Навесні зі зменшенням циклонічної діяльності більший вплив в залежності від місцевих умов. Переважають вітри східного напрямку. Улітку на формування вітрового режиму впливають баричні утворення і фронти, що переміщуються з заходу. Через це влітку переважають західні, південно-західні і північно-західні вітри. Восени через ослаблення західного і посилення східного антициклону переважають південно-східні вітри.

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		14

Середня швидкість вітру на Херсонщині є значною, і складає від 3,5 до 5 м/сек., що є більше, ніж загалом по Україні (3-4 м/сек.).

На Херсонщині притаманні літні суховії. Це потужні вітри (понад 5 м/с) при низькій вологості (менше 30%) та високих температурах (вище 25°C). Вони мають негативний вплив на розвиток сільськогосподарських культур.

Рамковою конвенцією ООН про зміну клімату 1992 року визначено систему заходів, спрямованих на стабілізацію концентрації парникових газів з метою уникнення негативного антропогенного впливу на кліматичну систему. Сторонами Рамкової конвенції ООН про зміну клімату стали 189 країн.

Україна починаючи з 1996 року ратифікувала низку міжнародних зобов'язань, а саме: рамкову конвенцію ООН про зміну клімату, Кіотський протокол до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату та Паризьку угоду.

Як країна з перехідною економікою, Україна стала однією із сторін і взяла зобов'язання стабілізувати викиди парникових газів на рівні 1990 року. У 2005 році Кабінет Міністрів України схвалив Національний план заходів з реалізації положень Кіотського протоколу до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату

Зменшення обсягів викидів шкідливих речовин в атмосферу є одним із пріоритетних у галузі охорони довкілля. Зрозуміло, що підприємства не зможуть зменшити шкідливі викиди в один момент. Тому з метою поступового скорочення викидів забруднюючих речовин, діоксиду сірки (далі – SO₂), оксидів азоту (далі – NO_x) та речовин у вигляді суспендованих твердих частинок недиференційованих за складом від існуючих великих спалювальних установок, номінальна теплова потужність яких становить 50 МВт і більше, розроблено Національний план скорочення викидів від великих спалювальних установок, схвалений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 року № 796-р та набрав чинності з 01.01.2018 року.

Геологічна та геоморфологічна будова. Рельєф. Надра.

Херсонська область знаходиться на півдні України в басейні нижньої течії Дніпра. Область розташовується у межах Причорноморської низовини на Східноєвропейській рівнині.

Тектонічно область знаходиться в межах Південноукраїнської монокліналі, яка формує рівнину. Лише у північній частині на територію області заходить Придніпровський блок Українського кристалічного щита. В цілому область знаходиться на платформенній структурі.

Кристалічний фундамент складений плагіоклазовими гнейсами і гранітами пізньопротерозойського віку. Осадовий чохол включає в себе мезозойські та кайнозойські відклади. Неогенові відклади представлені міоценовими глинами, пісками, мергелями, вапняками, пісковиками та пліоценовими глинами і пісками. Четвертинні відклади розповсюджені майже на всій території району. В основному, це елювіальні та еолово-делювіальні відклади. У межах долини Дніпра – алювіальні відклади різних серій.

Територія області рівнинна слабо нахилена. В геоморфологічному плані переважають лесові пластово-акумулятивні, пластово-денудаційні та

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
						15
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

алювіальні (приморські) низовини. Характерними елементами рельєфу є поди та балки, невеликі півострови та довгі вузькі піщані коси, також у межах області є кілька островів; з аквальних комплексів – затоки, лимани, солоні озера.

Область цілком розташована у степовій географічній зоні. У межах області проходять дві підзони: Середньо степова (Причорноморський середньо степовий край) та Південностепова (сухостепова) (Причорноморсько-Приазовський край).

Середньостепова підзона представлена пластово-денудаційними низовинами, характерними для Бузько-Дніпровської низовинної області. Вона сформована на осадових породах північної частини Причорноморської низовини. Поверхня низовин переважно плоска, ступінь розчленування змінюється від слабо- до дуже розчленованої. Проте є сильно розчленовані ділянки, які нахилені у бік Дніпра. Вони формують його круті береги. В рельєфі представлені як ерозійні, так і акумулятивні форми. Зокрема це річкові долини (в комплексі з акумулятивними заплавами та терасами), яри, балки, поди, степові блюдця.

Південностепова підзона характеризується плоскою поверхнею, яка розчленована річковими долинами та балками. Ступінь розчленування зменшується в південному напрямі, внаслідок чого їх поверхня в південній частині практично нерозчленована (слаборозчленована). У рельєфі переважають в основному просядкові форми – зокрема, безстічні западинно-подові низовини.

Рельєф. Окремі форми рельєфу на Херсонщині формують піски. Пустеля, яку називають Олешківськими пісками є найбільшою у Європі. Її площа складає 160 тис. га. Вона сформована внаслідок танення льодовика на півночі України. Тут зустрічаються бархани та дюни, як і у справжніх пустелях. Місцями піски покриті рослинністю.

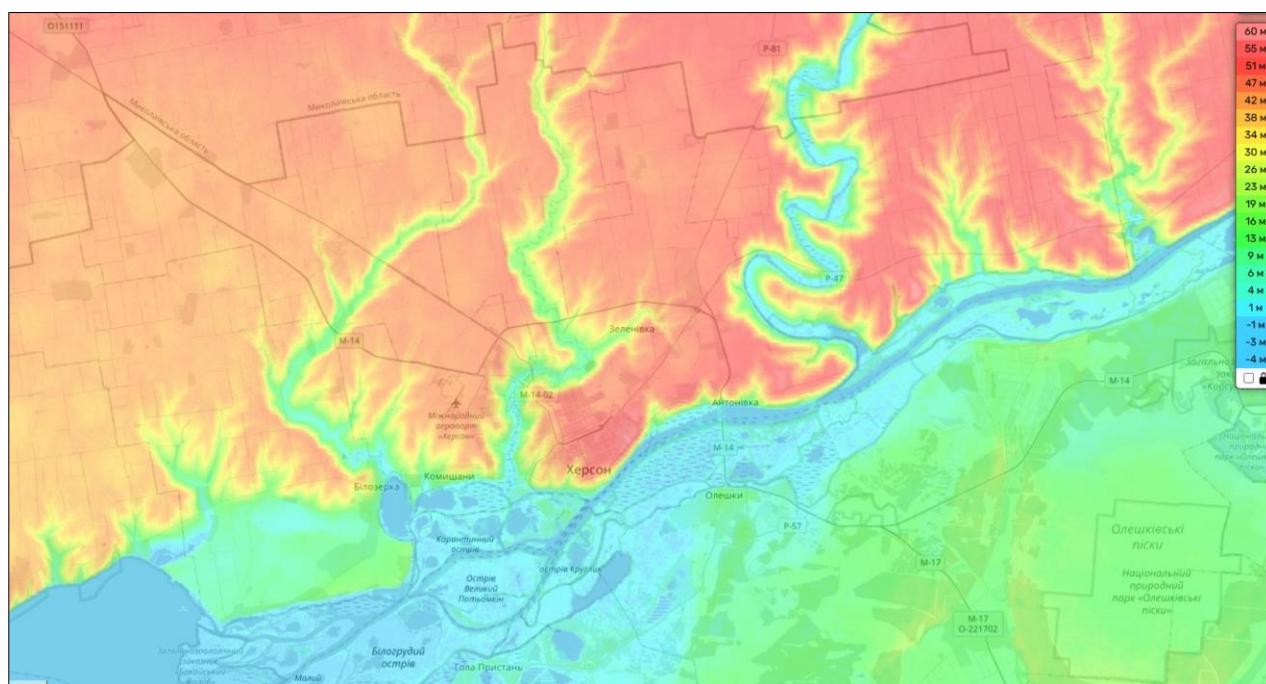

Рис. 2.6. Рельєф території Херсонської МТГ

Внаслідок руйнування Каховської ГЕС частина території Олешківських пісків була затоплена, що суттєво впливає на біотопи та екосистему об'єкту, та можливих втрат тваринного світу.

Розчленованість рельєфу незначна. Коливання відносних висот становить 50 – 80 м, на півдні – 20 – 30 м. Вододіли, особливо на лівобережжі, – це рівнини, які характеризуються наявністю замкнутих улоговин (Стратегія розвитку Херсонської області).

Внаслідок антропогенного впливу в області сформовано форми антропогенного рельєфу. Вони представлені мережею меліоративних каналів.

Берегова лінія Херсонщини дуже розчленована. Її загальна довжина складає близько 650 км. Тут мається значна кількість заток: Ягорлицький, Тендеровський, Джарилгацький, Каржинський, Каланчакський, Широкий, Перекопський, Дніпровско-Бузький лимани. Серед півостровів найбільші Кінбурнський, Ягорлицький Кут, Кумбатин, Карадай, Дангелтип, Гіркий Кут, Каржинський Ріжок.

Характерними для берегової лінії є піщано-черепашкові акумулятивні утворення – коси (коси-острови). Найбільш значними з них є Тендрівська (довжиною близько 67 км), Джарилгацька (47,5 км), Білі Кучугури, Свиняча, Овчинна, Левкина, Дурилова, Дрібна, Глибока, Синя (останні 5 на о. Джарилгач).

Острови є незначними піщано-черепашковими утвореннями, що розміщуються вздовж берегів і частково заливаються водою. Це острови Круглик, Довгий, Орлів, Ягорлицькі, Сибірські, Смолений, Бабин, Кінські, Каланчацькі.

Мінерально-сировинна база області на 53,1% складається з корисних копалин будівельної галузі, на 36,8% – із прісних та мінеральних підземних вод, решта – паливно-енергетичні та гірничо-хімічні корисні копалини, мінеральні солі та лікувальні грязі.

1. Стрілкове газове родовище розташоване у північній частині Арабатської стрілки за 25 км від м. Генічеськ. Родовище приурочене до занурення Азовського Валу Скіфської плити. Продуктивною товщею виступають відклади майкопської серії потужністю 855 – 875 м. Поклади пластові склепінні, пов'язані з трьома пачками піщано-алевритистого складу. Розробку родовища розпочато у 1976 році, з того часу видобуто 1907,3 млн куб. м газу (близько 62% початкових запасів).

2. Родовища торфу зосереджені у плавнях долини р. Дніпро. Налічується три родовища торфу, з яких найбільш освоєним є Кардашинське. Торф використовують як органічне добриво.

3. Три рудопрояви залізних руд – Присиваський, Утлюцький та Херсонський. Присиваський рудопрояв представляє собою субмеридіональну смугу довжиною до 35 км, шириною до 20 км. Рудовмісна товща залягає на глибині 50 м на півночі, поступово заглиблюючись на південь до 60 – 62 м. Утлюцький рудопрояв розташований в акваторії Утлюцького лиману. Середня потужність рудоносною товщі – 8 м. Руди представлені оолітовими різновидами

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
						17
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

і озалізненними пісковиками із середнім вмістом заліза 30 – 4%. Херсонський рудопрояв є південним продовженням Криворізького залізорудного басейну. Цей прояв видовжений із заходу на схід приблизно на 30 км, середня ширина – 20 км. Глибина залягання на півночі – 36 – 66 м, на півдні – 78 – 124 м. Рудні тіла представлені лінзами або прошарками оолітових руд потужністю до 1 м, які перешаровуються із залізистими пісковиками та залізистими глинами.

4. Титановмісні розсипи представлені озерно-річковою формацією пліоцен-голоцену палеорусел Дніпра, Молочної та їх приток, що поширена в північній частині області, та теригенною лиманно-морською і морською формацією, що поширена вздовж Каркінітської затоки. Серед рудопроявів морської формації найбільше значення має Джарилгацький рудопрояв, що розташований на о. Джарилгач та материковій частині від селища Лазурне до Тендрівської коси. Новоолексіївський рудопрояв простягається від Тендрівської затоки на заході до Джарилгацької затоки на сході завдовжки 27 км, завширшки 10 – 210 м та потужністю 0,1 – 0,6 м.

5. Федорівське родовище марганцевих руд з експлуатаційними запасами понад 30 млн т. Руди переважно окисні, придатні для отримання пероксидних концентратів. Наразі родовище не розробляється.

6. Двадцять (20) родовищ цегельно-черепичної сировини із запасами близько 38,5 млн куб. м. Як сировина в області використовуються суглинки четвертинного віку, що покривають всю території Херсонщини. Також використовуються лесовидні суглинки та червоно-бурі глини.

7. Двадцять два (22) родовища будівельних пісків, з яких розробляються три (3) – Шабовське, Каланчацьке, Кардашинське. Загальні запаси піску в області оцінюються в 194 млн куб.м.

8. Як флюсову сировину видобувають вапняки меотичного ярусу неогену, що використовуються металургійними заводами у м. Кривий Ріг. Старосільське родовище (ділянка Архангельська) розташоване поблизу селища Архангельське Бериславського району. Корисна товща утворена щільними дендритовими, оолітовими пелітоморфними вапняками сарматського ярусу міоцену, потужністю до 16 м, поклади плаstopодібні. Розробку родовища розпочато у 1969 році. Для виробництва будівельного вапна в області розробляються 7 родовищ. Вапняки Північно-Східної ділянки Старосільського родовища придатні для виготовлення вапна I та II сорту. Білокриницьке родовище розташоване у Бериславському районі, між с. Білоусове та с. Кар'єрне. Корисна копалина представлена трьома різновидами понтичних вапняків: вивітрілий до щебеню вапняк, уламковий плитчастий вапняк та кристалічний вапняк. Вапняки поступово переходять з одного виду в інший. Загальна потужність коливається від 1,2 до 7,2 м, у середньому становить 4 м. Як пиляний матеріал розробляються вапняки понтичного та меотичного ярусів неогену. Для виробництва буту та щебеню розробляється Західно-Тягинське родовище вапняку, розташоване на захід від с. Тягинка у Херсонському (Білозерському) районі та на правому березі р. Тягинка. Корисна копалина представлена понтичними, меотичними та сарматськими вапняками.

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
						18
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Сарматські вапняки оолітові, детрито-оолітові, потужністю до 14 м. Вапняки меотичного регіоярису черепашко-оолітові та оолітові, потужністю до 4,3 м. Вапняки понтичного регіоярису черепашко-оолітові, черепашко-детритусові, афанітові, потужністю до 6,8 м.

9. Заповітське родовище мергелю із запасами понад 3,5 млн т, яких при видобутку 100 т/добу вистачило б на 100 років експлуатації.

10. Мінеральні солі в області концентруються у розсолах водоймищ, таких як затока Сиваш, а також у ропі деяких озер. 11. Родовища лікувальних грязей, а саме: родовище озера Лиман, що розташоване на північно-східному узбережжі Утлюцького лиману, біля с. Азовське; родовище озера Генічеське (Арабатська Стрілка, на захід від с. Щасливе); родовище озера Салькове (перешийок Чонгар, на південний схід від залізничної станції Салькове); родовище озера Кругле (східне узбережжя Тендрівської затоки, на околиці с. Новочорномор'я); родовище озера Соляне (Гопри) (межі м. Гола Пристань); родовище озера Солоне (на захід від с. Раденськ Олешківського району); поблизу с. Круглоозерка розташоване родовище озера Прокоф'ївське. 12. Розвідано 5 родовищ мінеральних підземних вод. У районі м. Генічеськ у відкладах верхньої крейди – палеогену на глибині понад 1,5 км розкрито термальні йодо-бромні води. У районі м. Скадовськ розвідано йодобромні, сульфідні та хлоридні натрієві води на глибинах близько 400 м. В області також розвідано Північно-Сиваське родовище йодних вод, із вод якого можна отримувати до 450 т йоду щороку.

Гідрологічні умови. Водокористування та водовідведення.

Водні об'єкти займають 29,121 тис. га на території Херсонської області. Херсонська область представлена однією великою річкою – Дніпро (довжина в межах області – 200 км) з Каховським водосховищем; середньою річкою – Інгульцем (180 км) і 5 малими річками загальною довжиною в межах області – 123, 53 км.

На виконання доручення Прем'єр-міністра України Дениса Шмигала від 19 серпня 2021 року № 19111/66/1-21 та на виконання протокольного рішення за підсумками наради щодо виконання пункту 5 Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 квітня 2021 року «Про заходи державної регіональної політики на підтримку децентралізації влади» введеного в дію Указом Президента України від 29 квітня 2021 року № 180/2021 проведено інвентаризацію водних об'єктів, лісових ресурсів, об'єктів державної та комунальної власності, розташованих на території Херсонської області.

Відповідно до проведеної інвентаризації всього на території області обліковується 524 водних об'єкта, площею 29120,7343 га, в тому числі 258 ставків площею 7999,9814 га, 10 водосховищ площею 8355,6035 га, 7 водойм площею 253,2939 га, 249 озер площею 12511,8555 га. Порівняно з 2020 роком (площа водних об'єктів 430,539 тис. та) площа зменшилася у зв'язку з осезенням Каховського водосховища.

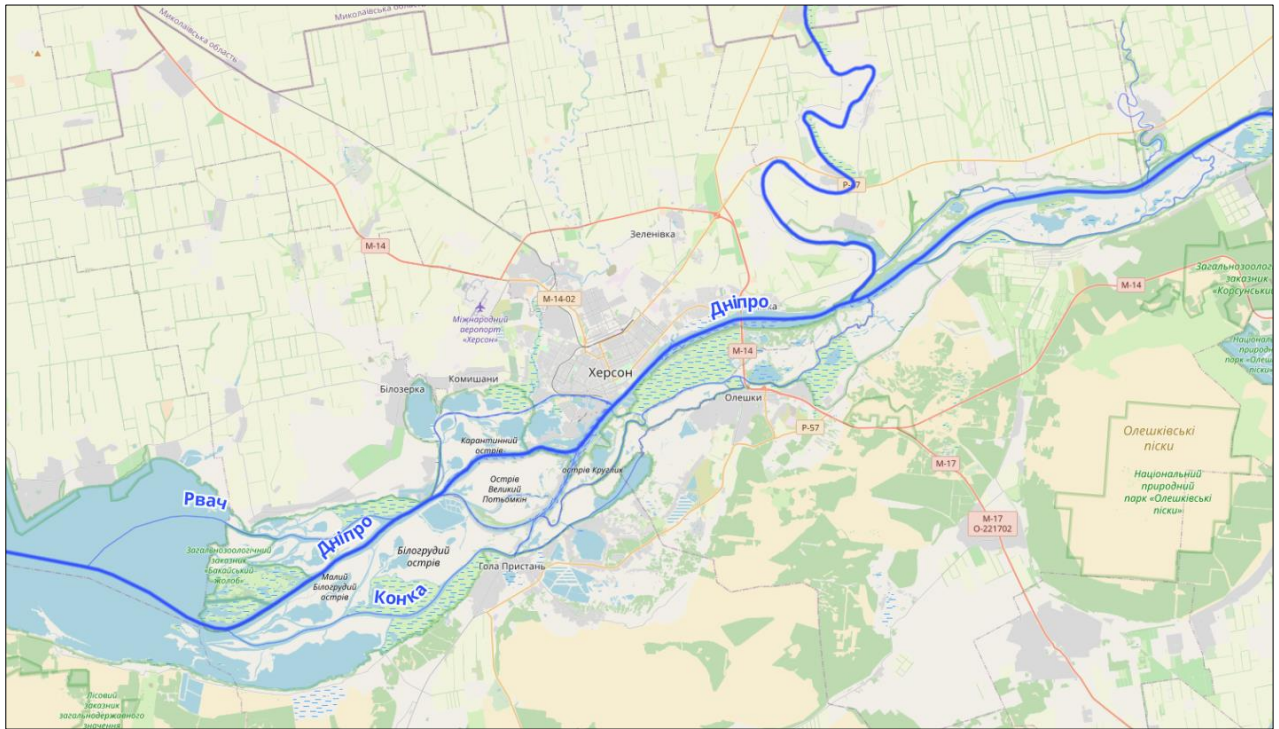
По території області протікає 7 річок, з них найбільші: р. Дніпро протяжністю 200 км, р. Інгулець – 180 км та р. Каланчак – 54,75 км.

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
						19
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Перелік річок Херсонської області

Назва	Довжина, км	Примітка
р. Інгулець	180	Середня річка
р. Інгулка	17	Мала річка; впадає у р. Інгулець
р. Бургунка	1,92	Мала річка; впадає у р. Дніпро
р. Вірьовчина	42	Мала річка; впадає у р. Дніпр
р. Гниліша	7,4	Мала річка; м. Херсон; впадає у р. Дніпро
р. Гнилуша	1,875	Мала річка; впадає у р. Дніпро
р. Дніпро	200	Велика річка; впадає у Чорне море
р. Каланчак	54,75	Мала річка; впадає у Каланчацький лиман
р. Кам`яниха	1,125	Мала річка; впадає у р. Дніпро
р. Козак	15,52	Мала річка; впадає у р. Дніпро
р. Конка	26	Мала річка; впадає у р. Дніпро
р. Кохань	2,65	Мала річка; впадає у р. Дніпро
р. Кошова	15	Мала річка; м. Херсон; впадає у р. Дніпро
р. Пливаха	1,5	Мала річка; м. Херсон; впадає у р. Дніпро
р. Прогной	2,8	Мала річка; м. Херсон; впадає у р. Дніпро
р. Рвач	15,6	Мала річка; впадає у р. Дніпро
р. Річище	6,82	Мала річка; впадає у р. Дніпро
р. Сірогозька балка	54,7	Мала річка; безстічна
р. Солонець	4,4	Мала річка; впадає у р. Дніпро
р. Старий Дніпро	11	Мала річка; м. Херсон; частково у р. Дніпро
р. Тягинка	5	Мала річка; впадає у р. Дніпро
р. Фроліха	2,625	Мала річка; впадає у р. Дніпро
р. Хмельник	5,05	Мала річка; впадає у р. Дніпро
р. Чайка	14	Мала річка; впадає у р. Дніпро

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
						20
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Рис. 2.7. Гідрографічна мережа Херсонської МТГ

Озера в долині р. Дніпро – плавневі, мають овальну, довгасту або округлу форму, пологість низькі береги. Дно вкрите шаром сапропелевого чорного або темно-сірого мулу з домішками детриту. Майже всі озера – стічні. Режим їх пов'язаний з режимом річок, у плавнях яких вони знаходяться. Температура води влітку досягає 24-26°C. Узимку озера замерзають. Береги їх покриті типовою прибережною рослинністю. У межах літоралі розвивається водна рослинність. Ці озера є районами рекреації. У нижній частині Дніпра розташовано більше 140 озер, більшість з яких називають лиманами.

Озера південних приморських територій області розташовані на південному заході і південному сході Херсонщини. Ці озера – лимани, лагуни. Температура води влітку до +30°C, узимку озера замерзають. Є солоні озера з мінералізацією води більш 25 г/л. Площі незначні.

Табл. 2.5

Перелік озер Херсонської області

Назва	Розташування	Площа водного дзеркала, км ²
Білозерські озера	Херсонський район	1761,9
Бериславські озера	Бериславський район	356,3
Генічеські озера	Генічеський район	119988,5
Голопристанські озера	Скадовський район	4386,5
Каланчацькі озера	Скадовський район	805,78
Каховські озера	Каховський район	100,6
Новотроїцькі озера	Генічеський район	29341,1
Скадовські озера	Скадовський район	1033,4
Херсонські озера	м. Херсон	84,5

Олешківські озера	Херсонський район	724,4
Чаплинські озера	Каховський район	11637,6

Канали: водами Дніпра харчується Інгулецька зрошувальна система. До підриву греблі Каховської ГЕС 6 червня 2023 року подача дніпровської води здійснювалася Краснознам'янською і Каховською зрошувальними системами, а також Північно-Кримським каналом, спорудженим для водопостачання і зрошення. На сьогодні Краснознам'янський, Каховський зрошувальні системи та Північно-Кримський канал практично осушені. Вода, яка проходить незначними обсягами по каналах на окуповану територію добувається з підземних свердловин.

За інформацією Агентства водних ресурсів України, терористичний акт на Каховській ГЕС фактично залишив без джерела води 94% зрошувальних систем в Херсонській області.

Поверхня в межах цих систем рівнинна. Глибина залягання ґрунтових вод від 1-2 до 20-40 м. Для зменшення витрат води на фільтрацію дно і стіни відкритих каналів вкриті протифільтраційним покриттям (залізобетонні плити на поліетиленовій плівці, монолітний бетон, місцями – суглинний ґрунт). Внутрішньогосподарську мережу споруджують переважно в сталевих трубах. Відведення дренажних і поверхневих вод здійснюють по зливальних каналах у ставки-акумулятори і малі водоймища, що використовують для рибного господарства.

Болота – ділянки земної поверхні з надмірним зволоженням, на яких зростає специфічна вологолюбна рослинність, розвивається болотяний тип ґрунтоутворення і накопичується торф – займали у межах Херсонської області 31,8 тис. га. Це близько 0,11% території, більше, ніж в інших областях степової зони (0,05%). Болота знаходяться в основному в Херсонському та Скадовському районах. Торф'яні болота утворилися в результаті заболочування водойм у низов'ях р. Дніпро, а також плавнів багатьох його рукавів і деяких приток, в основному в зниженому лівобережжі. Це винятково низинні болота. Найбільший масив – Кардашинське болото із середньою глибиною торфу до 1,25 м і максимальної 4,5 м. Зольність торфу приблизно до 50%.

Руйнування дамби Каховської ГЕС спричинило осушення значної площі території. Це призвело до екологічних та соціально-економічних проблем, включаючи втрату джерел водопостачання, загибель флори та фауни, а також загрозу для сільськогосподарських угідь та населених пунктів.

Після руйнування Каховської дамби природна рецесія води призвела до початкового відновлення рослинності на цих територіях. З часом, якщо умови будуть сприятливі, на цих територіях може утворитися стабільний рослинний покрив, який включатиме різні види трав, чагарників і дерев. Однак, для формування зрілого лісу потрібно багато років. Реакція екосистеми на такі великі зміни залежить від багатьох факторів, включаючи кліматичні умови, тип ґрунту, наявність насіння та коренів рослин, що залишилися в землі, і т. д.

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		22

Водозабезпечення Херсонського району відбувається за рахунок ресурсів поверхневих вод та Причорноморського басейну підземних вод. Наявні водні ресурси забезпечували потреби населення та секторів економіки в повному обсязі. Постачання населенню питної води здійснюється з підземних джерел (артезіанських свердловин), поверхневі джерела води для питного водопостачання не використовуються.

До початку військової агресії рф централізованим водопостачанням були забезпечені 77 населених пунктів району або 72,6 відсотка від загальної кількості (106 населених пунктів), у тому числі: 2 міста (м. Херсон та м. Олешки), 7 селищ (сmt Білозерка, сmt Антонівка, сmt Зеленівка, сmt Комишани, сmt Наддніпрянське, сmt Брилівка, сmt Нова Маячка) та 68 сільські населені пункти.

Населення 11-ти населених пунктів використовувало власні свердловини та колодязі (Білозерська селищна територіальна громада – 5 населених пунктів, Дар'ївська сільська територіальна громад – 2 населених пункта, Музиківська сільська територіальна громада – 2 населених пункти, Станіславська сільська територіальна громада – 1 населений пункт, Чорнобаївська сільська територіальна громада – 1 населений пункт).

На деокупованій території району у 2023 році із підземних джерел, згідно з даними, наданими територіальними громадами, забрано води 12,955 млн. куб. м, (у 2022 році – 16,408 млн. куб. м). Використано 5,26 млн. куб. м води (за 2022 рік – 8,322 млн. куб.м), у тому числі для: господарсько-питних потреб – 4,55 млн куб. м; виробничих потреб – 0,34 млн куб. м; інших потреб – 0,37 млн куб. м.

На деокупованій території району централізованим водовідведенням забезпечено 7 населених пунктів, з них: 1 міст, 2 селищ міського типу та 4 сільських населених пунктів. Загальна протяжність каналізаційних мереж – 335,5 км, в аварійному стані перебувають майже 58% мереж. Вкрай низький рівень охоплення системами централізованого водовідведення, очищення та знезараження стічних вод населених пунктів району призводить до забруднення ґрунтів та водоносних горизонтів.

Однією з причин незадовільного екологічного та санітарного стану ґрунтів, поверхневих, а також підземних вод є тривале забруднення їх неочищеними або недостатньо очищеними зворотними водами каналізаційних і очисних споруд, ефективність роботи яких – вагомий чинник екологічної та епідемічної безпеки населення.

Більшість очисних споруд каналізації в містах і селищах перебувають у 26 незадовільному санітарно-технічному стані, а переважна більшість населених пунктів взагалі не забезпечені централізованою системою каналізації.

Спеціалістами Державної екологічної інспекції Південного округу протягом листопада 2024 року проведено відбори проб верхнього б'єфу річки Дніпро поблизу м. Херсон в 11 контрольних створах. За результатами лабораторних вимірювань встановлено перевищення ГДК для водойм господарсько-побутового водокористування по всім створам по біологічному

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
						23
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

споживанню кисню 3,32 мгО₂/дм³ до 4,10 мгО₂/дм³, при нормі 3,00 мгО₂/дм³ та хімічному споживанню кисню 33,5 мгО₂/дм³ до 37,0 мгО₂/дм³, при нормі 30,0 мгО₂/дм³. Розчинний кисень у відібраних пробах задовільний і складає від 7,72 мг/дм³ до 8,38 мг/дм³, при нормі не менше 4,00 мг/дм³. Інші показники якості води не перевищують ГДК.

Моніторинг р. Дніпро в м. Херсон проводиться Лабораторією моніторингу БУВР нижнього Дніпра (рис. 2.8).

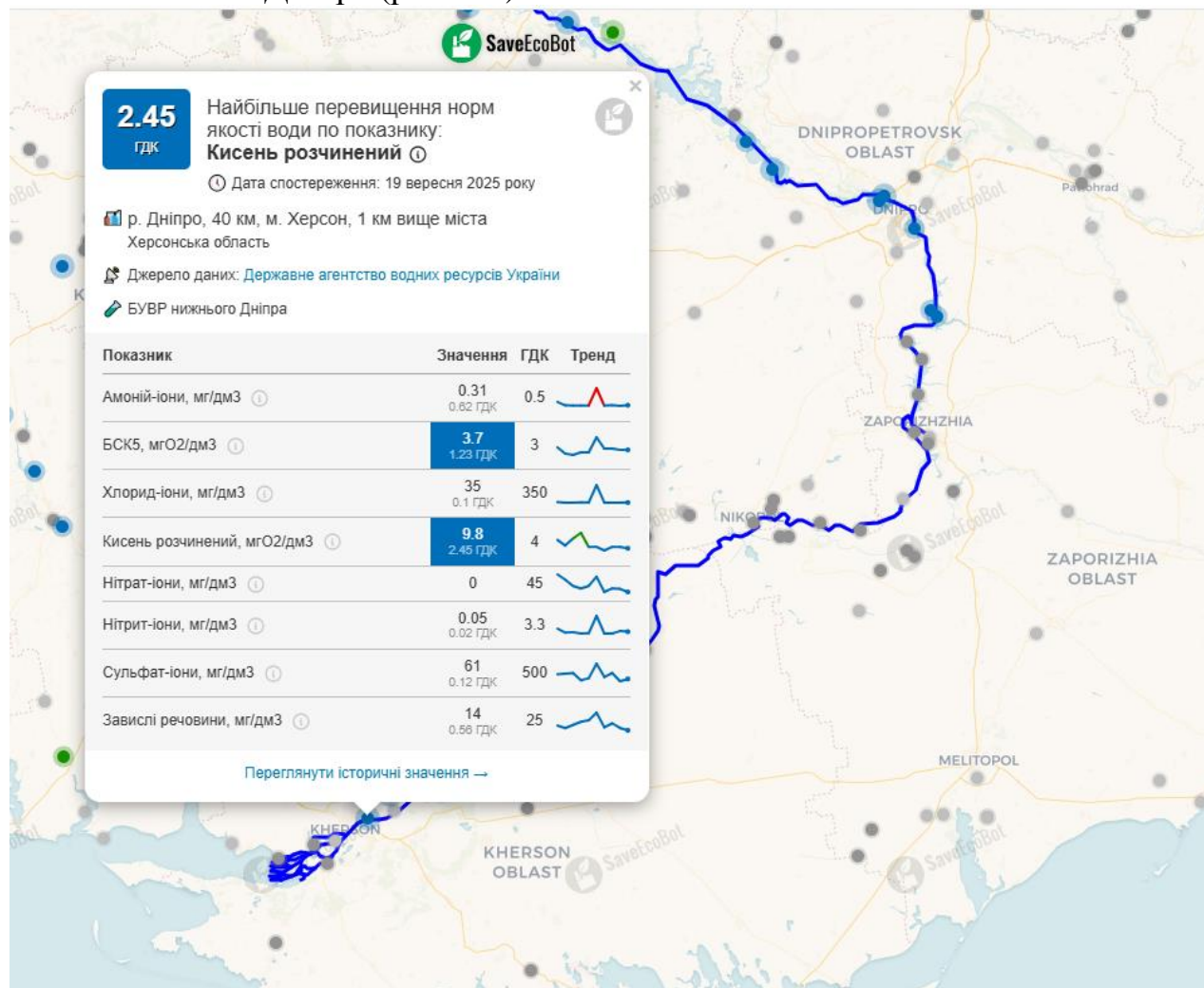

Рис. 2.8. Результати якості води в р. Дніпро станом на вересень 2025 р. (за даними веб-ресурсу SaveEcoBot <https://www.saveecobot.com/>)

За результатами спостережень у вересні 2025 р. у воді р. Дніпро поблизу Херсона зафіксовано перевищення гранично допустимих концентрацій за показником розчиненого кисню (9,8 мгО₂/дм³, 2,45 ГДК) і біохімічного споживання кисню (БСК₅ – 3,7 мгО₂/дм³, 1,23 ГДК), що свідчить про підвищений рівень органічного навантаження та активні процеси самоочищення. Інші показники (амоній-, нітрит-, нітрат-, хлорид-, сульфат-іони, завислі речовини) перебувають у межах норми, що характеризує загалом стабільний, хоча й дещо напружений екологічний стан води в межах нижнього Дніпра.

Земельні ресурси та ґрунти.

Ґрунти Херсонщини – важливий компонент її ландшафтів, що значною

мірою визначає спеціалізацію економіки області, спосіб життя її жителів.

Основними ґрунтами Херсонської області є чорноземи (звичайні та південні), каштанові ґрунти (темно-каштанові та каштанові в комплексі із солонцями і солончаками), оглеєні ґрунти подів і дернові ґрунти піщаних терас Дніпра. Однією з головних особливостей ґрунтів області в частині, що прилягає до Азовського та Чорного морів, є досить великий вміст солей у них.

У північній частині переважають чорноземи південні на лесових породах, на півдні – каштанові ґрунти в комплексі з солонцями, солончаками і солодями, в західній частині лівобережжя р.Дніпро та Дніпровського лиману зосереджені Олешківські піски. Чорноземи південні займають 50% території області, темно-каштанові та каштанові ґрунти – 35%. Вміст гумусу в основних ґрунтах становить 0,8 – 3,7%.

На території області ґрунтоутворюючими породами є леси, лесовидні суглинки, стародавні й сучасні алювіальні та морські відклади, елювій карбонатних порід і червоно-бурі глини, найпоширеніші з них – леси та лесовидні суглинки різного механічного складу (від супіщаних до легкоглинистих). Ґрунти характеризуються слабкою структурністю і розпорошеністю орного шару.

В області висока природна родючість землі. Сільськогосподарські угіддя оцінюються у 68 балів (середній по Україні – 62), рілля – 73 бали (по Україні – 63).

Херсонська область має високий відсоток ріллі. Природна степова рослинність збереглася переважно в долинах річок, на крутих схилах балок та у межах об'єктів природно-заповідного фонду області. В основному це ковилово-типчачова рослинність, яка притаманна степу. Окремі комплекси формують ярково-балкові азональні ландшафти та ландшафти узбереж.

Земельний фонд Херсонської області становить 2846,1 тис. га, або 4,7% площі України. Відповідно до цільового використання у структурі фонду сільськогосподарські угіддя займають 1968,3 тис. га (69,2% до загальної площі території), у тому числі рілля – 1776,5 тис. га; ліси та інші лісовкриті площі охоплюють 152,0 тис. га (5,3% до загальної площі території). Сільськогосподарське освоєння території сягає 80%. Розораність території – 62,5%, що є вище за середній рівень по країні (59,3%) (за даними Держгеокадастру).

Табл. 2.6

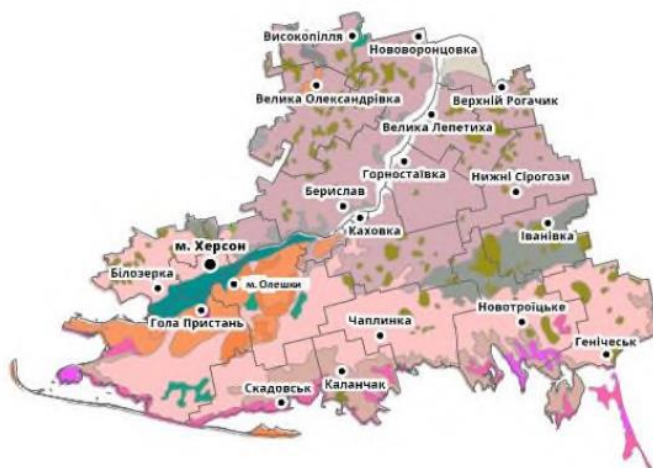
Структура земельного фонду Херсонської області

Основні види земель та угідь	Площа	
	усього, тис. га	% до загальної площі території
Загальна територія	2846,1	100
у тому числі:		
Сільськогосподарські угіддя	1968,4	69,1
з них:		
- рілля	1776,8	62,4
- перелogi	0.00	

Основні види земель та угідь	Площа	
	усього, тис. га	% до загальної площі території
- багаторічні насадження	26,6	1
- сіножаті і пасовища	10,4/ 155,7	58
Ліси і інші лісовкриті площі	152,0	5,3
- з них вкриті лісовою рослинністю		
Забудовані землі	71,3	2,5
Відкриті заболочені землі	29,8	1
Відкриті землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом (піски, яри, землі, зайняті зсувами, щебенем, галькою, голими скелями)	113,3	4
Інші землі		-
Усього земель (суша)	-	-
Території, що покриті поверхневими водами	430,9	15,1

Рис. 2.9. Структура земельного фонду Херсонської області

- Черноземи звичайні малогумусні неглибокі
- Черноземи південні малогумусні
- Черноземи карбонатні на сльовій щільних карбонатних порід
- Черноземні глинисто-піщані та супіщані ґрунти
- Лучно-чорноземні ґрунти
- Лучно-чорноземні глибоко-солонцюваті ґрунти
- Темно-каштанові залишково-солонцюваті ґрунти
- Лучно-каштанові солонцюваті ґрунти
- Лучні та чорноземно-лучні глибоко-солонцюваті ґрунти
- Лучно-болотні ґрунти
- Торфовища низинні та торфово-болотні ґрунти
- Солонці
- Солончаки і солончаковий мул
- Лучно-чорноземні оглеєні солонцювато-осолоділі ґрунти
- Дернові глейові солонцювато-осолоділі ґрунти та солоді
- Дернові піщані та глинисто-піщані ґрунти
- Дернові оглеєні ґрунти
- Піски слабоздерновані, слабогумусовані і негумусовані

Рис.2.10. Ґрунтовий покрив Херсонської МТГ

Територіально Херсонська область розміщена у межах степової кліматичної зони. За ґрутовими та природно-кліматичними критеріями область умовно поділяється на 7 основних природно-сільськогосподарських районів:

Бериславський природно-сільськогосподарський район охоплює Бериславський та частину Херсонського районів. Площа сільськогосподарських угідь – 415,2 тис. га.

Ґрунтовий покрив району складається здебільшого з чорнозему південного з важко- та середньосуглинковим механічним складом з переважанням 16 крупнопилуватої фракції – це визначає схильність ґрунтів до процесів дефляції та ерозії. Площа подових ґрунтів (близько 10% ріллі) характеризується досить потужним гумусовим профілем (60-70 см) та відзначається низькою водопроникністю, значною вологоємністю при невеликому запасі доступної для рослин вологи.

Ґрунтам притаманне короткострокове сезонне перезволоження, вони потребують регулювання водно-повітряного режиму.

Нижньосірогоський природно-сільськогосподарський район об'єднує майже весь Каховський та частину Генічеського районів. Площа сільськогосподарських угідь – 490,3 тис. га. Переважаючі ґрунти (понад 80%) – високопродуктивні чорноземи південні солонцюваті, які піддаються впливу дефляції. Ґрунти потребують проведення протидефляційних заходів. Білозерський природно-сільськогосподарський район включає господарства більшої частини Херсонського району. Загальна площа сільськогосподарських угідь – 104,8 тис. га.

Ґрунтовий покрив району представлений темно-каштановими ґрунтами у комплексі із солонцями, що займають близько 70% ріллі. Ґрунти характеризуються розвиненим гумусовим профілем із середньо- та важкосуглинистим механічним складом, дефляційно небезпечні. За рахунок зрошення водами Дніпровського лиману та р. Інгулець у ґрунтах спостерігається вторинне осолонцювання, місцями затоплення й підтоплення територій. Такі масиви потребують проведення меліоративних заходів.

Олешківський природно-сільськогосподарський район розташований на піщаних аренах тераси р. Дніпро та об'єднує господарства частини Скадовського, Херсонського, Каховського районів та м. Нова Каховка.

Площа сільськогосподарських угідь складає 47,3 тис. га. У ґрунтовому покриві переважають чорноземи осолоділі здебільшого супіщаного механічного складу, які характеризуються слабкою гумусовістю (0,96%), потужним ґрунтовим профілем, низькою поглинальною здатністю, слабкою оструктуреністю, високою водопроникністю, малою вологоємністю, а також низькою забезпеченістю поживними речовинами. Ґрунти значною мірою перебувають під впливом дефляції і потребують проведення відповідних заходів зі збереження.

Скадовський природно-сільськогосподарський район охоплює частину господарств Скадовського, Херсонського, Каховського районів і належить до тераси дельти р. Дніпро. Площа сільськогосподарських угідь – 272,2 тис. га. Ґрунтовий покрив району представлений переважно темно-каштановими ґрунтами та їх комплексами із солонцями.

Ґрунти характеризуються легким механічним складом, добре розвиненим гумусовим профілем зі слабкою структурою, що характеризується значною водопроникністю на слабосолонцюватих ґрунтах і дуже низькою на сильносолонцюватих ґрунтах та солонцях. Це, у свою чергу, викликає технологічні ускладнення при поливах. На зрошуваних землях відзначається наявність вторинно солонцюватих ґрунтів, подекуди – засолення та підтоплення, що зумовлює інтенсивне вимивання поживних речовин, погіршення фізичних властивостей ґрунту. Інтенсивне навантаження на ґрунт при проведенні механічного обробітку обумовлює його переущільнення – утворення в орному та підорному горизонтах щільних прошарків, які істотно погіршують водопроникність ґрунту.

Чаплинський природно-сільськогосподарський район. До його складу входять частина Каховського та Генічеського районів. Загальна площа сільськогосподарських угідь – 236,7 тис. га. Ґрунтовий покрив представлений темно-каштановими ґрунтами та їхніми комплексами із солонцями, які характеризуються гумусовим профілем потужністю 40 – 48 см, значною солонцюватістю та слабкою оструктуреністю орного шару.

Генічеський природно-сільськогосподарський район охоплює значну територію Генічеського району. Площа сільськогосподарських угідь – 349,5 тис. га. Характеристика ґрунтів району аналогічна до Чаплинського природно-сільськогосподарського району. Землі, які зрошуються упродовж

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
						28
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

багатьох років мінералізованими артезіанськими водами, вторинно солонцюваті.

Ландшафти.

Херсонська область знаходиться у межах двох підзон степової зони – середньостепової (Причорноморський фізико-географічний край) та південностепової, або сухостепової (Причорноморсько-Приазовський край).

Ландшафти Херсонської області відзначаються різноманітністю структури, що поєднує суходільні (включно із прибережно-морськими) та аквальні ландшафтні комплекси. Основними є низовинні ландшафтні комплекси межиріч та приморських рівнин, що поділяються, відповідно до фізико-географічного (ландшафтного) районування, на середньо- та південно-степові (сухостепові). Вони урізноманітнені ландшафтними комплексами надзаплавних терас, а також азональними річкових заплав, яружно-балковими та подовими, щільність і поширеність яких змінюються залежно від зміни літооснови та дренаваності території області з північного сходу на південний захід.

Територія Херсонської МТГ належить до південно-степової зони.

Причорноморсько-Приазовський південностеповий (сухостеповий) край охоплює центральну та південну частини Причорноморської низовини і у геоструктурному відношенні приурочений до осьової частини Причорноморської западини. У межах краю, на території Херсонської області, виділяють Нижньобузько-Дніпровську низовинну, Нижньодніпровську терасово-дельтову низовинну та Присивасько-Приазовську низовинну фізико-географічні області. Домінантні ландшафти тут також представлені місцевостями межирічних низовин, які структурно поділяються на пластово-акумулятивні розчленовані і безстічні западинно-подові та на акумулятивні (в т.ч. приморські) низовини.

Стан навколишнього середовища.

При аналізі та оцінці поточного стану навколишнього середовища були використані статистичні дані та офіційні дані обласних органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та реалізують політику у сфері охорони здоров'я, а також органів місцевого самоврядування.

У зв'язку з військовою агресією росії проти України, відповідно до Закону України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни», у період дії воєнного стану або стану війни, а також протягом трьох місяців після його завершення, органи державної статистики призупинили оприлюднення більшості статистичної інформації.

Атмосферне повітря.

У 2023 році на деокупованій території Херсонської області основними забруднювачами атмосферного повітря є АТ «Херсонгаз», Білозерська районна дільниця та Великоолександрівська дільниця ПАТ «Херсонгаз», АТ «Херсонська Теплоелектроцентрально», Міське комунальне підприємство

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		29

«Херсонтеплоенерго», АТ «Арселорміттал Берислав», Комунальне некомерційне підприємство «Нововоронцовська центральна лікарня»

Нововоронцовської селищної ради. Усього за 2023 рік викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами склали 5 429,9 тис. тонн.

Зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря пов'язано з початком військового вторгнення російської федерації на територію України, коли виробничі процеси були майже зупинені та порушено логістичні шляхи збуту продукції, постачання сировини та перебої з енергопостачанням.

Лабораторія спостережень за забрудненням атмосферного повітря Херсонського обласного центру з гідрометеорології проводить моніторинг стану атмосферного повітря щодо наявності та кількості викидів забруднюючих речовин в атмосферному повітрі в місті Херсоні.

Через збройну агресію РФ та у зв'язку з тимчасовою окупацією Херсонської області у 2022 році систематичні спостереження за станом атмосферного повітря населених пунктів Херсонської області не проводилися.

Систематичні спостереження на деокупованій правобережній частині Херсонської області почали проводитися з серпня 2023 року, щоденно, крім вихідних, на чотирьох стаціонарних постах спостережень у місті Херсоні.

Найбільшим джерелом забруднення атмосфери міста є транспорт, вантажний, приватний, громадський та військова техніка. Автотранспорт дає 70% усіх токсичних викидів в атмосферу. Загальні викиди токсичних речовин залежать від потужності і типу двигуна, режиму його роботи, технічного стану автомобіля, швидкості руху, стану дороги, якості палива.

Основними токсичними інгредієнтами, якими забруднюється повітря під час експлуатації пересувних джерел є: оксид вуглецю, оксиди азоту, легкі органічні сполуки, діоксид сірки, вуглеводні та речовини у вигляді суспендованих твердих частинок. Крім того, від пересувних джерел забруднення в атмосферу надходить діоксид вуглецю. Слід зауважити, що надходження забруднюючих речовин від пересувних джерел забруднення та виробничої техніки у всіх районах області переважають над викидами стаціонарних джерел.

В місті Херсоні досить широко використовується кам'яне вугілля, нафтопродукти та природний газ. Це вже само по собі визначає забруднення міста продуктами згорання. Житлові будинки та виробничі приміщення частково опалюються газовими та електричними приладами.

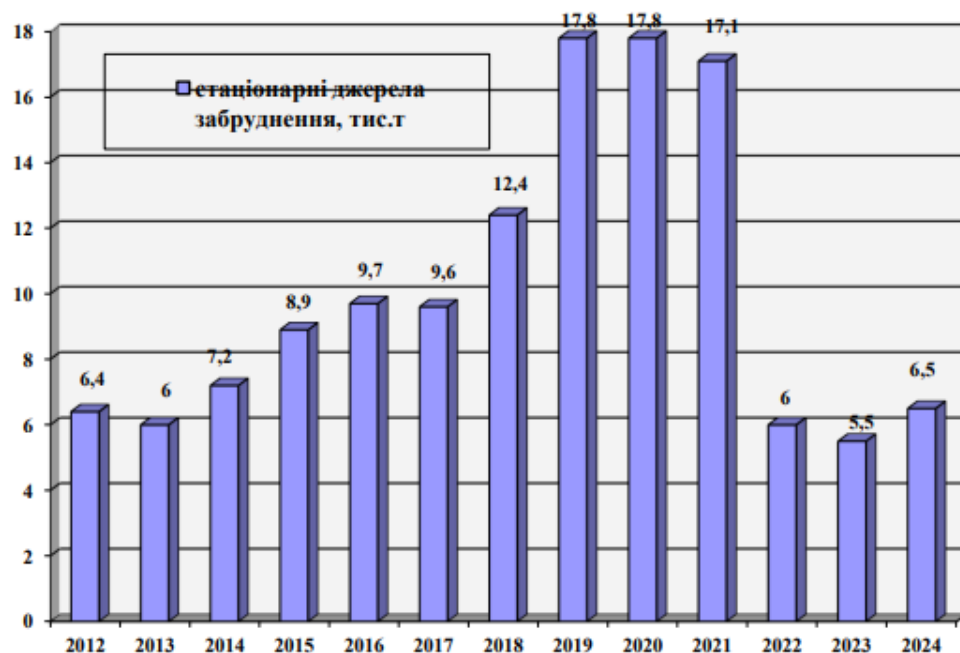
Оцінюючи стан забруднення атмосферного повітря в ході середньомісячних концентрацій, перевищення середньодобових гранично – допустимих концентрацій (ГДКс.д.), відмічались по діоксиду азоту (3,2-3,5 ГДКс.д.), фенолу (1,1-2,1 ГДКс.д.) формальдегіду (1,8-2,9 ГДКс.д). По іншим домішкам середні концентрації нижче гранично – допустимих. Разові максимальні концентрації спостерігались в місті по діоксиду азоту 2,0 ГДКм.р., фенолу 3,8 ГДКм.р., формальдегіду 1,8 ГДКм.р..

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
						30
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Аналізуючи в цілому стан атмосферного повітря міста Херсона в 2023 році, неможливо зробити порівняння з минулим роком, у зв'язку з тимчасовою окупацією збройними формуваннями країни-агресора.

За інформацією Державної установи «Херсонський обласний центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України» протягом 2023 року у місті Херсон проведено дослідження 877 проб атмосферного повітря на вміст пилу, азоту діоксиду, аміаку, ангідриду сірчистого, вуглецю оксиду, сірководню, фенолу та формальдегіду. За результатами проведених досліджень перевищення гранично допустимих концентрацій забруднюючих речовин в атмосферному повітрі не виявлено.

Динаміка загального обсягу викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря по Херсонській області представлена на рис. 2.11.

Рис.2.11. Динаміка загального обсягу викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря по Херсонській області

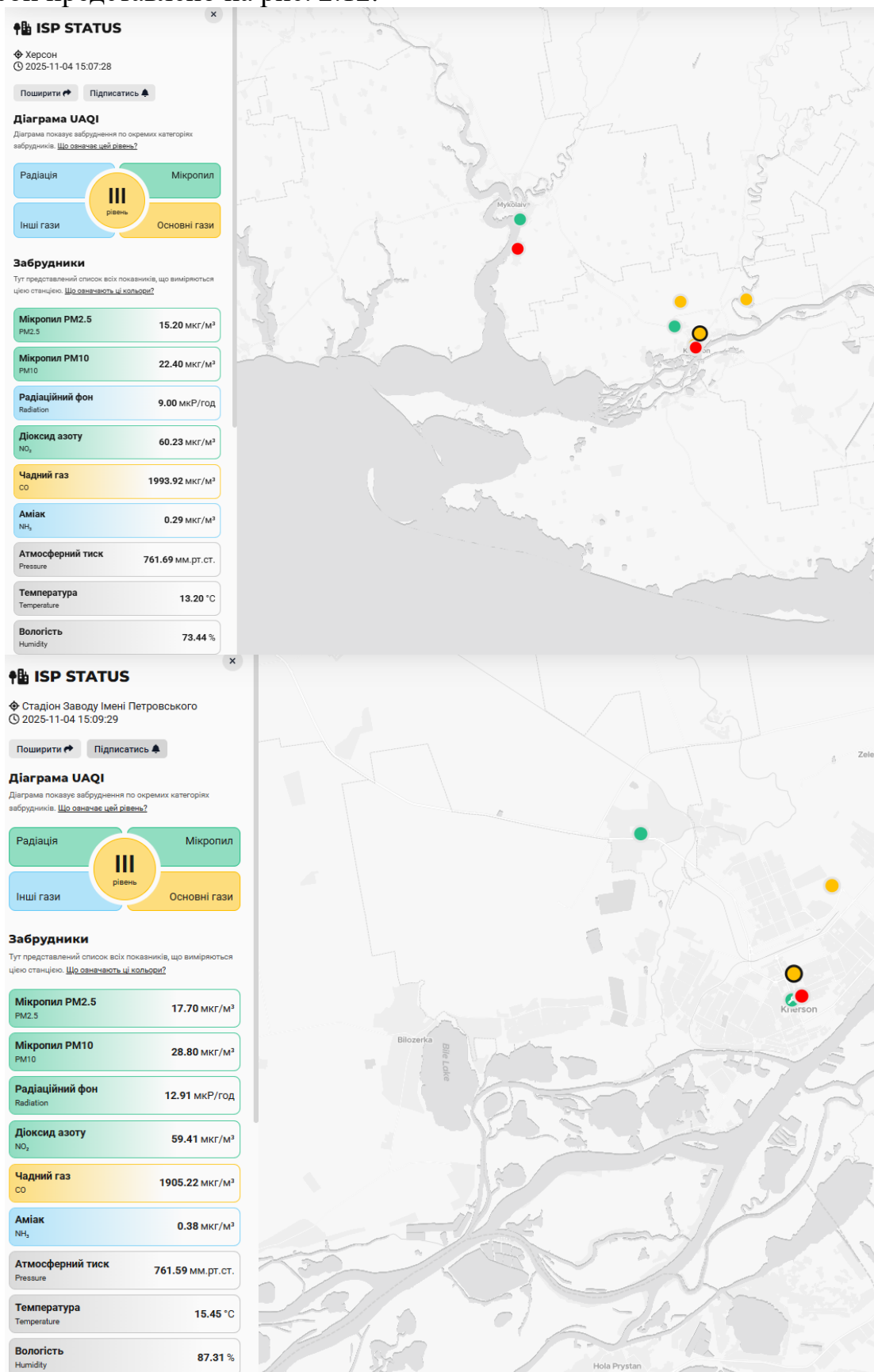
Радіоекологічний стан деокупованої частини Херсонської області є безпечним. На деокупованій території області відсутні радіаційно-небезпечні об'єкти. Природний радіаційний фон знаходиться в межах 12 – 14 мкР/год.

За інформацією ДУ «Херсонський обласний центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України» у 2023 році було виконано 1874 вимірів гама-фону в місті Херсоні та селищі Нововоронцовка на деокупованій території Херсонської області. Показники гамма-фону знаходились в межах природних значень.

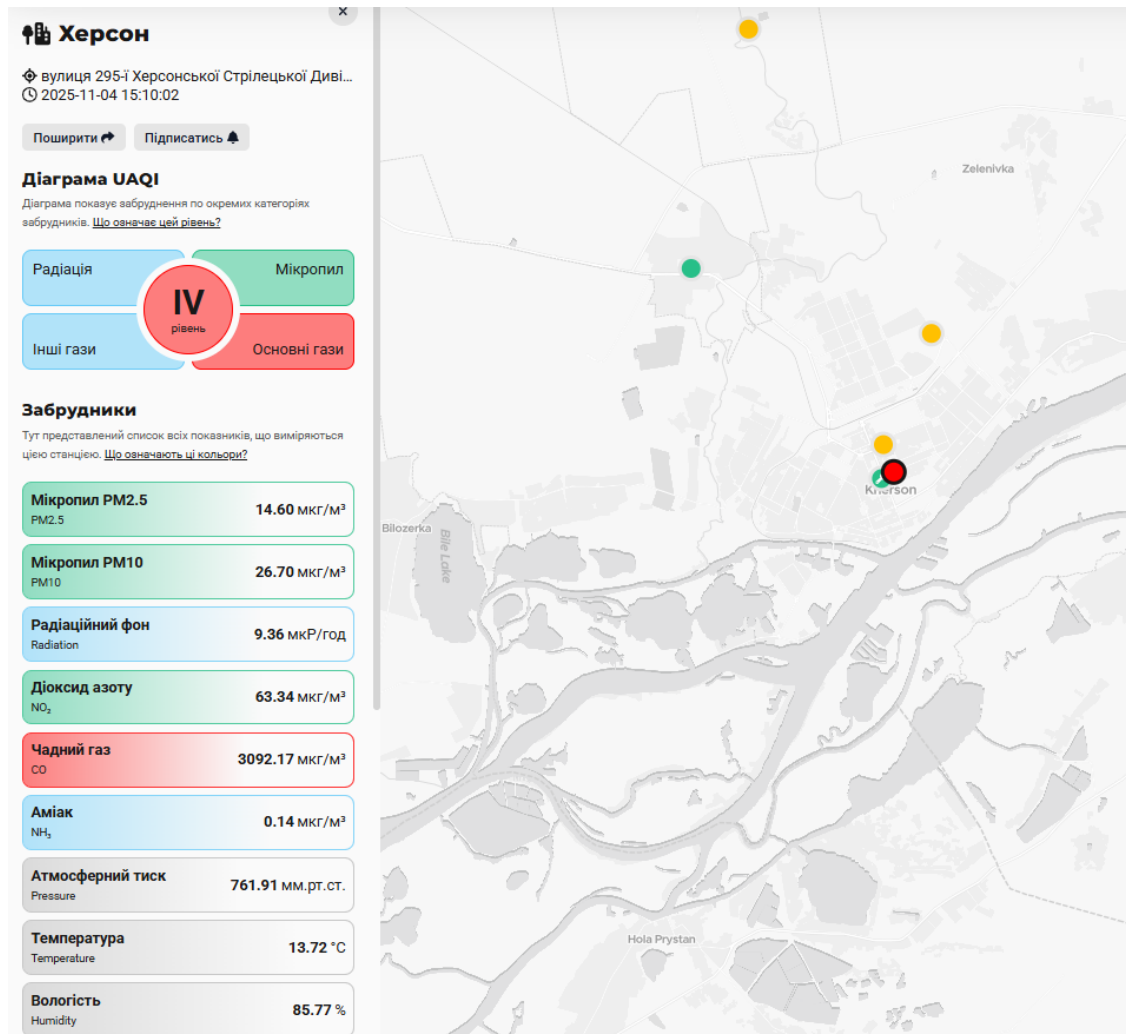
Через бойові дії погіршується стан повітря – це детонування різних видів боєприпасів та використання артилерійської зброї, ракет, авіабомб, також пожежі в екосистемах, влучання снарядів у нафтобази та інші промислові об'єкти, що призводить до утворення додаткових викидів в атмосферне повітря. Внаслідок вибухів боєприпасів у атмосферне повітря може потрапити чадний

газ, сірка, вуглекислий газ, водяна пара, бурий газ, свинець, сажа, що негативно впливають на здоров'я людей та довкілля.

Результати моніторингу якості атмосферного повітря на території м. Херсон представлено на рис. 2.12.

Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата
------	------	----------	--------	------

Рис. 2.12. Результати моніторингу якості повітря м. Херсон станом на листопад 2025 року (за даними <https://reborn.eco-city.org.ua/>)

Станом на листопад 2025 року якість повітря в м. Херсон оцінюється як незадовільна (III–IV рівень UAQI) через підвищені концентрації чадного газу (1900-3100 мкг/м³) та діоксиду азоту (≈60 мкг/м³). Вміст твердих частинок залишається помірним, а радіаційний фон перебуває в межах норми. Загалом, у місті фіксується перевищення рівнів основних газових забрудників, що свідчить про погіршений стан атмосферного повітря, особливо в центральній частині Херсона.

Управління відходами.

За даними Головного управління статистики в Херсонській області сформовано об’єми утворення відходів за видами економічної діяльності та у домогосподарствах за період 2017-2020 років.

Табл. 2.7

Утворення відходів за видами економічної діяльності та у домогосподарствах у 2017-2020 роки, тонн

Вид економічної діяльності	2017	2018	2019	2020
Сільське, лісове та рибне господарство	37 827,0	40 829,8	26 097,0	22 241,1

Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	311 133,6	300 873,6	297 205,9	26 607,6
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	66,9	10,2	15,7	15,9
Текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	43,3	43,3	15,5	
Оброблення деревини та виготовлення виробів з деревини та корка, крім меблів; виготовлення виробів із соломи та рослинних матеріалів для плетіння	417,6	418,9	360,1	444,3
Виробництво паперу та поліграфічна діяльність	795,3	757,9	752	139,9
Виробництво хімічних речовин, фармацевтичних продуктів, гумових і пластмасових виробів	296,6	274,3	178,6	351,9
Металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування	2 309,1	2 865,0	2 267,9	2 398,5
Машинобудування	2 597,8	1 578,6	1 126,6	964,0
Ремонт і монтаж машин та устаткування	86,7	27,5		730,1
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	629,8	419,1	297,6	409,8
Водопостачання; каналізація, управління відходами	5 403,7	4 939,1	4 337,0	4 367,4
Будівництво	150,4	79,9	24,1	57,1
Інші види економічної діяльності	5 543,8	5 284,3	6 054,9	3 563,8
Домогосподарства	32 468,5	33 857,1	36 961,8	28 362,6
ВСЬОГО	399824,7	392441,6	375855,5	90815,7

Актуальною проблемою на сучасному етапі розвитку суспільства є проблема утворення, оброблення та знешкодження відходів. Відповідно до реєстру об'єктів утворення, оброблення та знешкодження відходів Херсонської області на території регіону обліковується 107 об'єктів утворення відходів та 9

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		34

об'єктів оброблення та знешкодження відходів. За 2019 рік зареєстровано 241 декларацію про відходи.

Табл. 2.8

Стан системи управління відходами в регіоні за період 2014-2022 роки.

ТИС.ТОН

Роки	Обсяг утворених відходів	Обсяг утилізованих відходів	Обсяг спалених відходів	Обсяг видалених відходів у спеціально відведені місця чи об'єкти
2015	417,3	66,0	22,4	99,8
2016	388,7	23,5	24,9	64,7
2017	399,8	31,1	25,6	65,8
2018	392,5	33,4	23,9	68,9
2019	375,9	28,2	25,5	63,6
2020	90,8	24,0	0,6	49,1
2021 ¹	122,6	27,7	0,1	94,8
2022 ^{1,2}	3,338	0,6	0,0	13,9
2023 ^{1,2}	18,21	–	97,923	5,8

1. Інформація сформована на основі фактично поданих підприємствами звітів (рівень звітування у 2022р. – 21,1%; у 2023 р. – 30.%. Дані можуть бути уточнені).
2. Дані за 2022-2023 рр. наведено без урахування тимчасово окупованих російською федерацією територій та частини територій, на яких ведуться (велися) бойові дії.

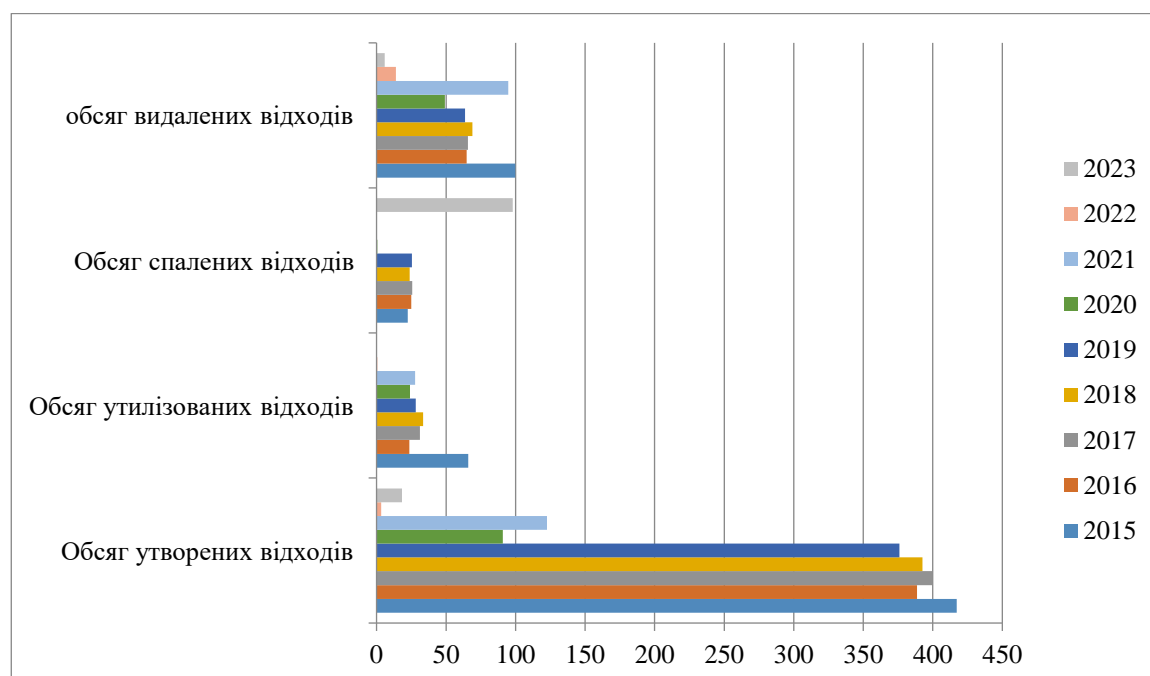

Рис. 2.13. Стан системи управління відходами в регіоні за період 2014-2022 роки, тис.тонн

Аналізуючи статистичні дані, що сформовані на підставі звітності суб'єктів господарювання, можна зрозуміти, що дані не є повними та остаточними. Однак, система управління відходами в Херсонській області

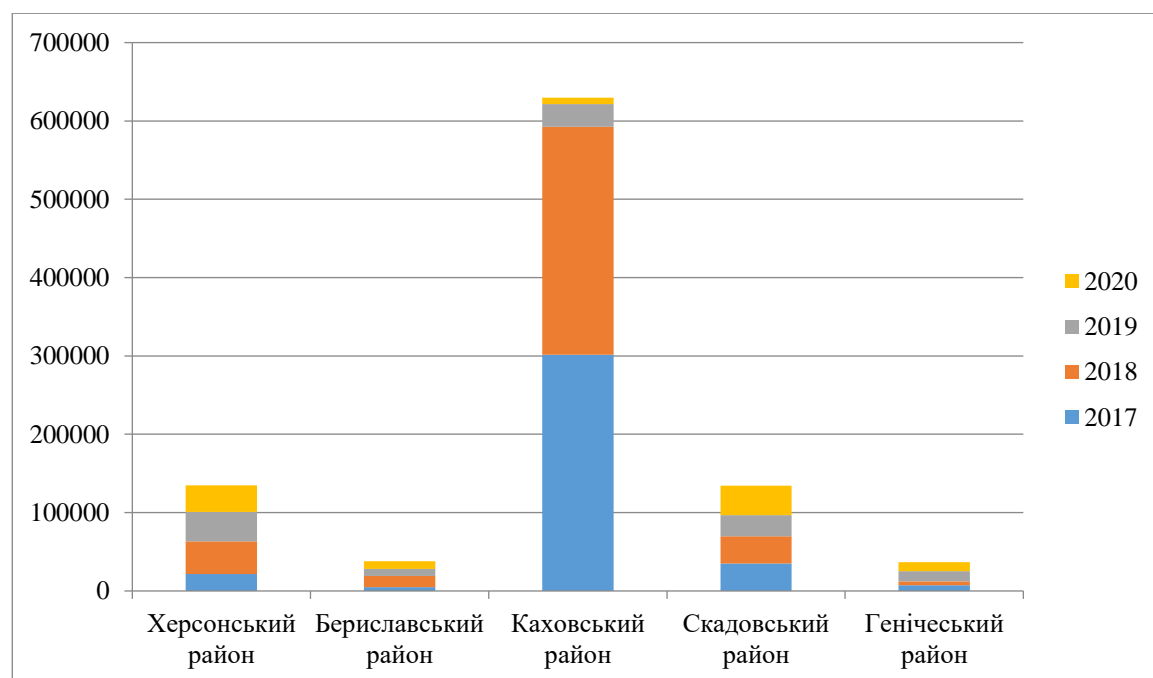
спрямована переважно на видалення у спеціально відведені місця чи об'єкти їх захоронення.

Відходи, займаючи певний простір у навколишньому природному середовищі, негативно впливають на усі компоненти довкілля та здоров'я людини.

Табл. 2.9

Накопичення відходів за районами Херсонської області за період 2017-2020 років, тонн

Назва району	Об'єми утворення відходів			
	2017	2018	2019	2020
Херсонський район	21 529,3	41 805,8	37 559,7	34 080,0
Бериславський район	4811	14411	9106,1	9671,1
Каховський	301 343,1	291154,7	289197,5	8150,5
Скадовський	34 945,2	34902,8	27128	27371,2
Генічеський	7 197	5193,3	12828,2	11542,9
Херсонська область	399 824,7	392441,6	375 855,5	90 815,7

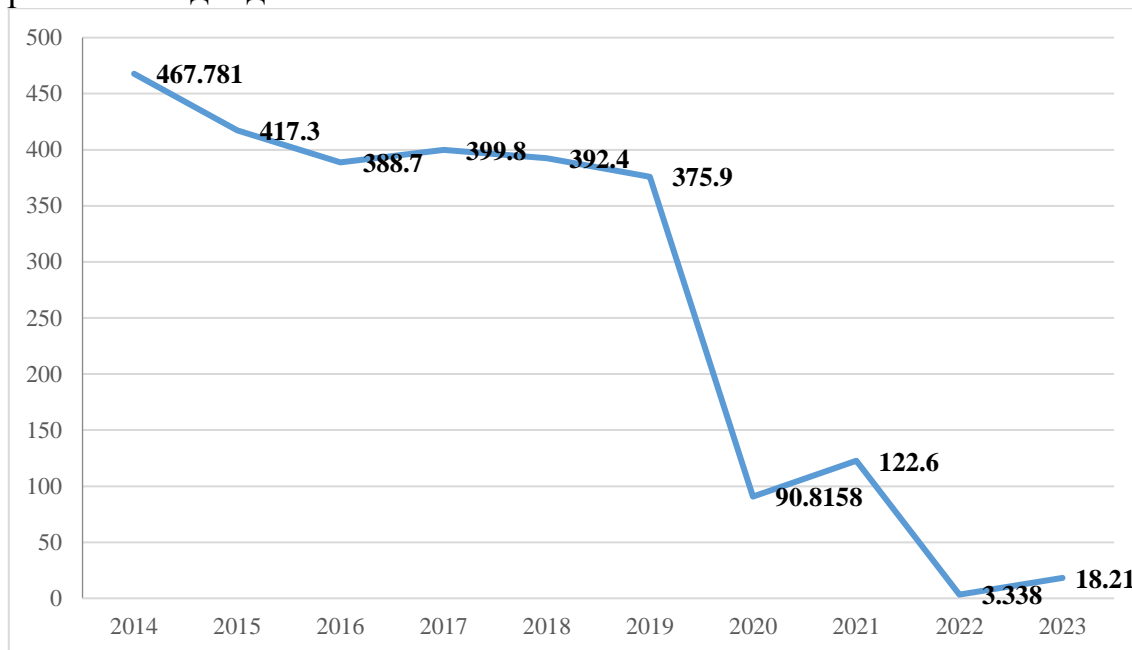
Рис. 2.14. Накопичення відходів за районами Херсонської області за період 2017-2020 рр.

У сфері управління відходами на території Херсонської області склалася складна ситуація. Щороку в регіоні утворювалось понад 196 тис.тонн твердих побутових відходів.

Внаслідок активних бойових дій, території деокупованої частини області зазнали руйнування. Частина населених пунктів перебуває в тимчасовій окупації і під постійними обстрілами.

За інформацією щорічних Регіональної доповідь про стан навколишнього природного середовища Херсонської області та Екологічного паспорту

Херсонської області, сформовано наступні діаграми про об'єми утворення та використання відходів в області.

Рис. 2.15. Утворення відходів, тис. т

Згідно з діаграмою, що відображає утворення відходів у Херсонській області з 2014 по 2020 рік видно чітку тенденцію до зниження обсягів утворення відходів. У 2014 році було утворено 467.78 тис. тонн відходів, і цей показник поступово знижувався до 2016 року, досягнувши 388.7 тис. тонн. У 2017 році спостерігається незначне зростання до 399.8 тис. тонн, але в наступні роки знову відбувається зниження, і в 2019 році обсяг утворених відходів становив 375.9 тис. тонн. Найбільш різке зниження відбулося у 2020 році, коли було утворено лише 90.81 тис. тонн відходів, що може бути результатом суттєвих змін у виробничих або екологічних умовах регіону.

Техногенні наслідки від бойових дій.

Бойові дії на території області несуть руйнування та непоправну шкоду регіону.

Руйнування греблі Каховської ГЕС 6 червня 2023 року.

Греблі гідроелектростанцій завжди були об'єктом підвищеної техногенної небезпеки. Наслідками злочинного руйнування, в даному випадку Каховської ГЕС, є знищення та значне порушення екосистем Каховського водосховища та водних об'єктів, які в нього впадають й де відбувався підпір води, пониззя Дніпра, Дніпровського лиману і порушення екосистем пригирлової ділянки Чорного моря;

Внаслідок руйнування греблі відбулася масова загибель водних організмів (риби, молюсків, ракоподібних, мікроорганізмів, водної рослинності) у Каховському водосховищі з подальшим погіршенням якості вод внаслідок розкладення загинувших організмів.

За даними звіту фахівців Інституту гідробіології НАН України, внаслідок підриву ГЕС насамперед було знищено молодь риб. Загалом постраждали популяції понад 70 видів риб, серед яких 18 є червонокнижними, зокрема

осетрові риби, що здійснювали нерестову міграцію та сконцентрувалися біля греблі. Суттєво підірвано популяцію морського судака-буговця (*Sander marinus*).

Розрахункова загальна іхтіомаса водосховища становила 12 тис. тонн товарної риби. Біомаса донних безхребетних на різних глибинах та типах донних ґрунтів Каховського водосховища варіювала й місцями сягала десятків кілограмів на квадратний метр дна – це так звані поля дрейсени, які розташовувались переважно на глибинах від 2 до 6 м, а після спустошення водосховища опинились на поверхні.

За даними супутникових знімків відбулася фрагментація Каховського водосховища на 5-8 великих водойм, об'єднаних течією старого русла Дніпра, 15-20 середніх та великих водойм, що втратили прямий зв'язок із Дніпром, й декілька сотень середніх і малих відокремлених водойм. У більшості малих водойм, імовірно, сталася загибель основних складових гідробіоценозу. У водоймах, які мають прямий зв'язок з основним руслом Дніпра, масової задухи гідробіонтів поки що немає. Подальша доля середніх та великих водойм вирішуватиметься взимку після настання льодоставу.

Зміни відбудуться і у рельєфі. Ймовірним є непрогнозоване відкладання річкових наносів та змитих матеріалів з поверхні суходолу. Спостерігається негативний вплив на акваторії, прибережні території та сухопутну частину трьох українських національних природних парків – «Нижньодніпровський», «Кам'янська Січі», «Білобережжя Святослава», Чорноморського біосферного заповідника (ця територія також має статус біосферного резервату ЮНЕСКО), Регіонального ландшафтного парку «Кінбурнська Коса» та численних об'єктів природно-заповідного фонду з меншими площами, вплив на проєктовані природоохоронні території. Ці території також мають статус Водно-болотних угідь міжнародного значення що охороняються відповідно до Рамсарської конвенції, а також є територіями Смарагдової мережі, що охороняються відповідно до Бернської конвенції.

Деякі з цих територій частково або майже повністю знищені, що призвело до незворотних наслідків для їх біологічного різноманіття. Наслідки катастрофи поширюються далеко за межі п'яти адміністративних областей і згаданих природоохоронних територій, суттєво підриваючи узгодженість та екологічний взаємозв'язок Пан-Європейської екологічної мережі (PEEN) у більшому географічному масштабі.

Спостерігається також забруднення Дніпра і Чорного моря внаслідок потрапляння до вод паливно-мастильних матеріалів, змиву сміття, агрохімікатів, інших небезпечних матеріалів, затоплення і виведення з ладу систем очистки стічних вод, каналізації, і так зване «вторинне забруднення», що виникає внаслідок порушення шарів намулу, в яких десятиліттями відбувалось накопичення забруднюючих речовин.

Рух води із водосховища спричинив затоплення будинків, споруд, підприємств, втрати майна та численні руйнування, знищення свійських тварин, худоби, домашніх тварин, тварин у зоопарках, трупи яких в спекотну

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
						38
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

погоду будуть отруювати воду, ґрунти, забруднювати повітря та становити небезпеку поширення інфекційних хвороб. Ускладнення або повне унеможливлення водопостачання для сільськогосподарських потреб півдня Херсонської області.

Спостерігається зміна мезоклімату території через зміну площі поверхні водного дзеркала, що провокує зміну водного балансу території та збільшення відкритих ділянок суші.

За даними Державного агентства водного господарства України, внаслідок руйнування греблі Каховської ГЕС орієнтовна сума збитків завданих довкіллю становить 3,8 млрд дол. США. Через обмежений доступ до постраждалих від повені територій, проведення перевірки обсягів шкоди, включених до цих розрахунків – неможливо.

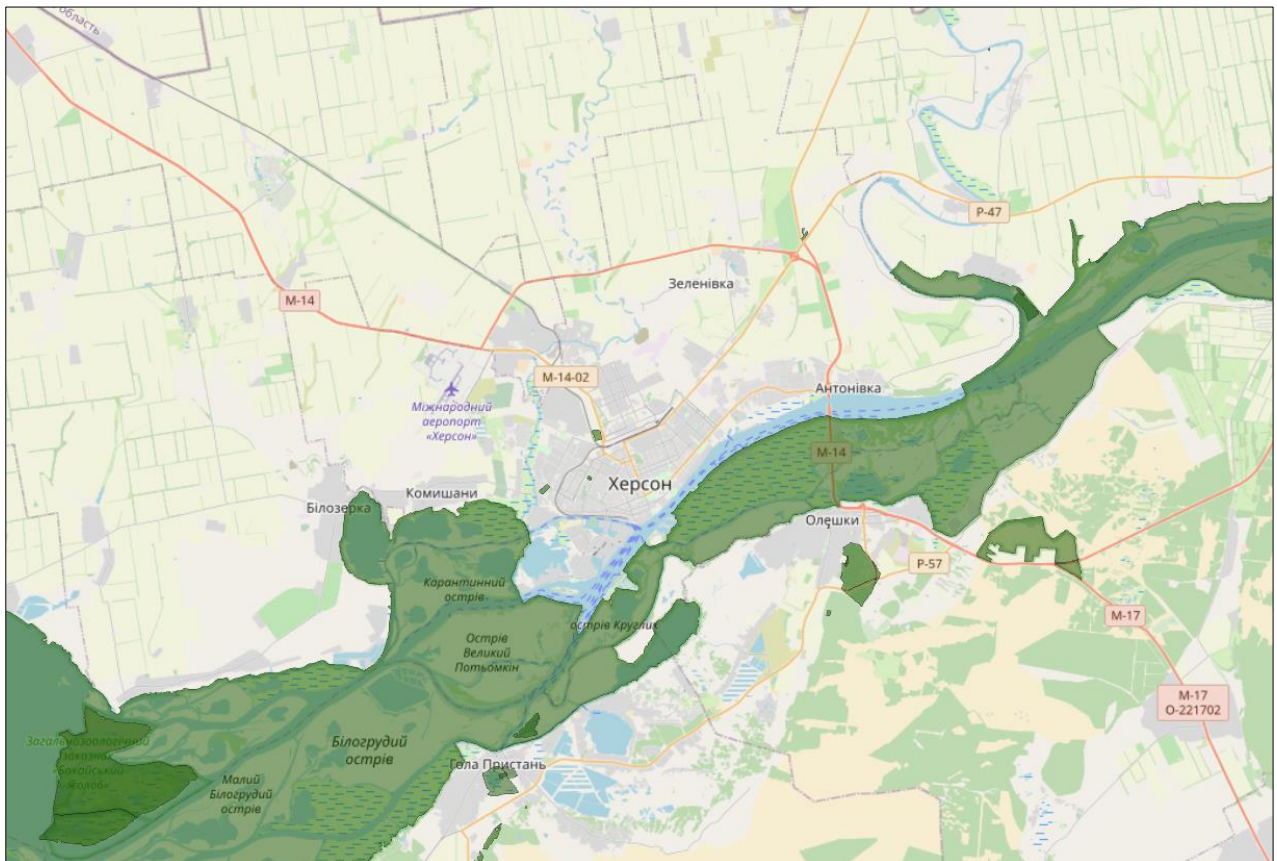
Біорізноманіття та природоохоронні території.

До складу природно-заповідного фонду Херсонської області входять 84 території та об'єктів загальною площею 371,9 тис. га, у тому числі 16 територій та об'єктів загальнодержавного значення і 68 об'єктів місцевого значення. Фактична площа природно-заповідного фонду (далі - ПЗФ) відносно площі області (показник заповідності) становила 10,99%.

Табл. 2.10

Об'єкти природно-заповідного фонду Херсонської області

№ з/п	Назва об'єкту	Розташування адміністративного центру	Площа, тис. га	Рік заснування
<i>Біосферні заповідники</i>				
1	Асканія-Нова	сmt. Асканія-Нова	33,3	1898
2	Чорноморський	м. Гола Пристань	109,0	1927
<i>Національні природні парки</i>				
3	Азово-Сиваський	м. Генічеськ	52,0	1993
4	Джарилгацький	м. Скадовськ	10,0	2009
5	Олешківські піски	м. Олешки	8,02	2010
6	Кам'янська Січ	м. Берислав	12,3	2019
7	Нижньодніпровський	м. Херсон	80,0	2015

Рис. 2.16. Об'єкти природно-заповідного фонду на території громади

На території області також наявні об'єкти ПЗФ: заказники загальнодержавного значення – 8 (площа – 34607 га), місцевого значення – 15 (29548,74 га); пам'ятки природи місцевого значення – 30 (26,1 га); дендрологічний парк загальнодержавного значення – 1 (167,3 га); парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення – 13 (175 га); заповідні урочища – 10 (902 га).

До природоохоронних територій також відноситься водоохоронна зона моря з прибережною захисною смугою та пляжем (по Чорноморському узбережжю орієнтовно - 180,0 км).

Відповідно до карти бойових дій на території України від Deep State, з 84 територій та об'єктів ПЗФ деокуповано 29 територій та об'єктів ПЗФ загальною площею понад 17759,64 га.

Під тимчасовою окупацією та в зоні проведення бойових дій залишаються 55 територій та об'єктів ПЗФ загальною площею близько 354180,6 га, що становить 95% від загальної площі ПЗФ.

На території Херсонської МТГ знаходяться створені об'єкти природно-заповідного фонду, а саме:

- Національний природний парк «Нижньодніпровський»;
- парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва та пам'ятки природи (ботанічна пам'ятка природи «Дуб на «Інтенсивці», ботанічна пам'ятка природи «Віковий дуб», ботанічна пам'ятка природи «Дуб черешчатий», ботанічна пам'ятка природи «Дуб», ботанічна пам'ятка природи «Віковий дуб», ботанічна

пам'ятка природи «Дуб Черешчатий», парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва «Казенний сад», парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва «Дендропарк УкрНДІЗЗу», парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва «Ботанічний сад Херсонського державного університету», парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва «Дендропарк Аграрно-економічного університету»).

Україна є однією з країн, що підписала Бернську конвенцію про біологічне різноманіття (Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі). Дата підписання Україною: 11 червня 1992 р. Дата ратифікації Україною: Закон України «Про ратифікацію Конвенції про охорону біологічного різноманіття» від 29 листопада 1994 р. № 257/94-ВР. Дата набуття чинності: 29 грудня 1993 р., для України – 7 лютого 1995 р.

Смарагдова мережа України (англ. Emerald network) – українська частина Смарагдової мережі Європи, розробляється з 2009 року.

Мережа Емеральд (Смарагдова мережа, Emerald Network) – це мережа, що включає Території Особливого Природоохоронного Інтересу (Areas of Special Conservation Interest, ASCI, далі – «території (об'єкти) мережі Емеральд»). Мережа Емеральд проектується в державах, які є сторонами Бернської конвенції (всього 26 держав), у країнах Європейського Союзу на виконання Бернської конвенції створюється мережа «Натура 2000», яка проектується за аналогічними принципами, що і мережа Емеральд, але використовує юридичні і фінансові інструменти ЄС.

Провідною організацією, яка відповідає за розбудову даної мережі, є Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України. Розробником першої черги Мережі (у 2009-2016 роках) була благодійна організація «Інтерекоцентр» (за цей період підготвлені описи на 271 територію). У період 2017-2019 років проектуванням Смарагдової мережі займається громадська організація «Українська природоохоронна група» (за 2017-2018 розроблено та подано на розгляд Бернської конвенції обґрунтування щодо створення ще 106 територій Мережі). Під час засідання Постійного комітету Конвенції у грудні 2019 року нові 106 територій були додані до складу мережі (№272-377). Проектом передбачено і створення екологічної мережі.

Екомережа – це єдина територіальна система, яка утворюється з метою поліпшення умов для формування та відновлення довкілля, підвищення природно-ресурсного потенціалу території України, збереження ландшафтного та біорізноманіття, місць оселення та зростання цінних видів тваринного і рослинного світу, генетичного фонду, шляхів міграції тварин через поєднання територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також інших територій, які мають особливу цінність для охорони навколишнього природного середовища і відповідно до законів та міжнародних зобов'язань України підлягають особливій охороні.

Відповідно до ст. 5. Закону України «Про екологічну мережу України» до складових структурних елементів екомережі включаються:

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
						41
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

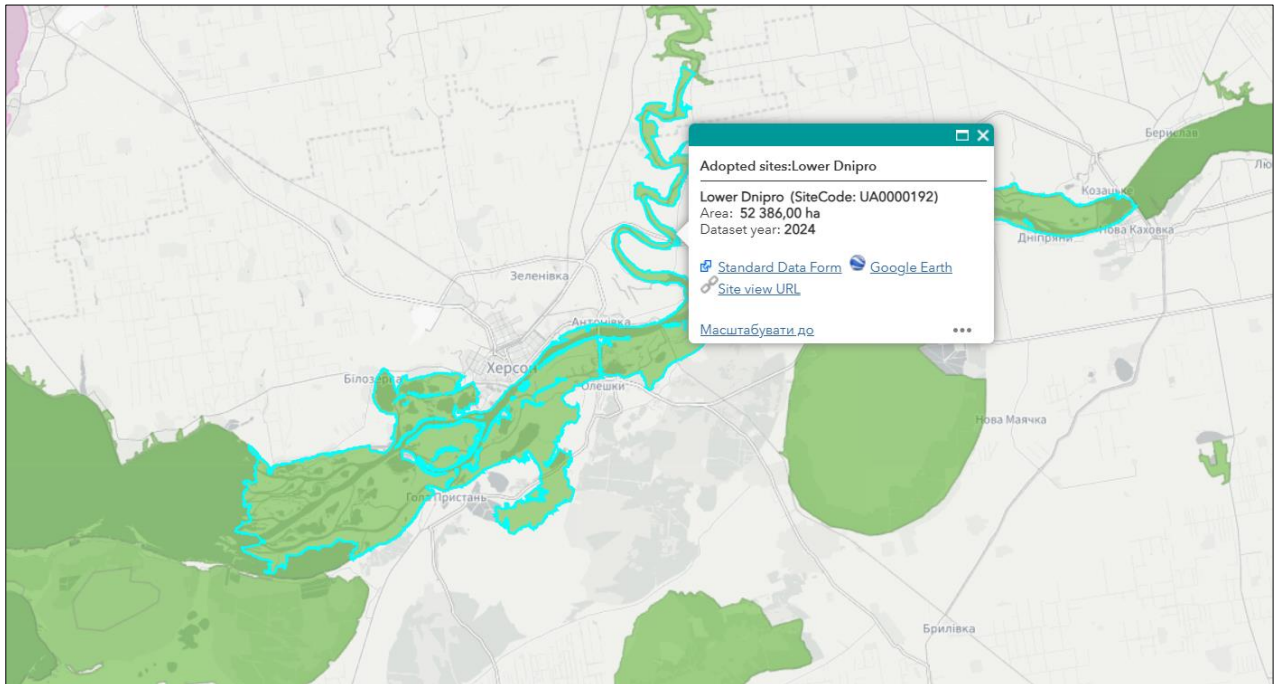
- а) території та об'єкти природно-заповідного фонду;
- б) землі водного фонду, водно-болотні угіддя, водоохоронні зони;
- в) землі лісового фонду;
- г) полезахисні лісові смуги та інші захисні насадження, які не віднесені до земель лісового фонду;
- г) землі оздоровчого призначення з їх природними ресурсами;
- д) землі рекреаційного призначення, які використовуються для організації масового відпочинку населення і туризму та проведення спортивних заходів;
- е) інші природні території та об'єкти (ділянки степової рослинності, пасовища, сіножаті, луки, кам'яні розсипи, піски, солончаки, земельні ділянки, в межах яких є природні об'єкти, що мають особливу природну цінність);
- є) земельні ділянки, на яких зростають природні рослинні угруповання, занесені до Зеленої книги України;
- ж) території, які є місцями перебування чи зростання видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України;
- з) частково землі сільськогосподарського призначення екстенсивного використання - пасовища, луки, сіножаті тощо;
- и) радіоактивно забруднені землі, що не використовуються та підлягають окремій охороні як природні регіони з окремим статусом.

Так, через територію Херсонської області проходить Прибрежноморський широтний природний коридор та Дніпровський довготний природний коридор, які самі по собі являються переліком сполучних територій екомережі, які забезпечують зв'язки між ключовими територіями та цілісність екомережі. Основною складовою структурних елементів екологічної мережі Херсонської області є території та об'єкти природно-заповідного фонду, в яких охороняються різноманітні ценози суходолу та морські і річкові акваторії.

На території Херсонської громади знаходиться території Смарагдової мережі України у Херсонській області:

- Lower Dnipro (SiteCode: UA0000192) (рис. 2.17).

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
						42
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Рис. 2.17. Схематичне розташування проектованої території в системі територій Смарагдової мережі України

На території опрацювання ДДП відсутні території та об'єкти території, зарезервовані з метою наступного їх заповідання, водно-болотні угіддя міжнародного значення, біосферні резервати програми ЮНЕСКО «Людина і біосфера», об'єкти всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

У межах Херсонської області зосереджено 7 водно-болотних угідь міжнародного значення (далі – ВБУ):

1. ВБУ «Ягорлицька затока» (39692,70 га, Скадовський район Херсонської області та Миколаївський район Миколаївської області);
2. ВБУ «Тендрівська затока» (55021,96 га, Скадовський район Херсонської області);
3. ВБУ «Східний Сиваш» (165000 га, Генічеський район Херсонської області та Джанкойський, Білогірський, Феодосійський, Керченський райони АР Крим);
4. ВБУ «Центральний Сиваш» (104512,75 га, Генічеський район Херсонської області та Джанкойський район АР Крим);
5. ВБУ «Каркінітська та Джарилгацька затоки» (147556,66 га, Скадовський район Херсонської області та Перекопський район АР Крим);
6. ВБУ «Великий Чапельський під» (2359 га, Каховський район Херсонської області);
7. ВБУ «Дельта р. Дніпра» (34425,83 га, Скадовський та Херсонський райони Херсонської області).

З інформацією стосовно місця розташування водно-болотних угідь міжнародного значення можна ознайомитися на сайті Рамсарської конвенції за посиланням <https://www.ramsar.org/wetland/ukraine>.

На наступних етапах, в ході реалізації документа державного планування необхідно дотримуватись заходів, відповідно до ст. 48 Закону України «Про охорону земель», а саме:

- максимального збереження площі земельних ділянок з ґрунтовим і рослинним покривом;
- зняття та складування у визначених місцях родючого шару ґрунту з наступним використанням його для поліпшення малопродуктивних угідь, рекультивації земель та благоустрою населених пунктів і промислових зон;
- недопущення порушення гідрологічного режиму земельних ділянок;
- дотримання екологічних вимог, установлених законодавством України, при проектуванні, розміщенні та будівництві об'єктів.

Заходи щодо збереження природних оселищ та видів фауни і флори території Смарагдової мережі:

- здійснення оцінки впливу на довкілля, та оцінки впливу на території Смарагдової мережі;
- перед початком здійснення планованих заходів забезпечити проведення дослідження з метою виявлення оселищ, що відносяться до Смарагдової мережі;
- забезпечити охорону типових та унікальних природних комплексів і об'єктів, рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, тваринного і рослинного світу, рослинних угруповань;
- здійснювати господарську діяльність способами, які забезпечують збереження природних комплексів і об'єктів, рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу;
- у разі виявлення рідкісних об'єктів рослинного та тваринного світу та таких, що перебувають під загрозою, провести додаткові дослідження та запроектувати й реалізувати заходи з охорони;
- забезпечити збереження та захист від пошкодження рослинності на ділянках, що не входять до меж ділянки планування;
- проведення моніторингу стану збереження природних оселищ, видів флори та фауни;
- здійснення інших заходів, спрямованих на збереження природних оселищ та видів фауни і флори.

Дотримання чинного природоохоронного законодавства та витримані відстані (санітарно-захисні зони, природна рослинність) дозволить звести можливий вплив на біорізноманіття до мінімуму.

Впливу від реалізації Програми на території ПЗФ та Смарагдової мережі не очікується.

Матеріальні активи

За січень – вересень 2025 року до бюджету Херсонської МТГ надійшло 2 296,3 млн грн, що становить:

- 93,9 % від початково затвердженого річного плану (2 446,4 млн грн);

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
						44
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

– 88,5 % від уточненого річного плану згідно з розпорядженням начальника Херсонської міської військової адміністрації від 22.08.2025 № 640р (2 594,4 млн грн);

– 104,2 % від планових показників на звітний період.

Структура доходів за 9 місяців 2025 року:

– податки та збори – 910,0 млн грн;

– власні знаходження бюджетних установ – 34,7 млн грн;

– офіційні трансферти – 1 351,6 млн грн.

У порівнянні з 9 місяцями 2024 року загальні надходження зменшилися на 561,7 млн грн. Основні фактори зниження:

- скорочення обсягу офіційних трансфертів на 584,8 млн грн (-30,2%);

- зменшення власних надходжень бюджетних установ на 41,4 млн грн (-54,4%).

Негативну динаміку також мають платежі з плати за землю та податку на нерухоме майно – це наслідок запроваджених з 02.05.2024 державних податкових пільг для платників, зареєстрованих на території Херсонської МТГ.

Водночас позитивну динаміку демонструє податок з доходів фізичних осіб: його надходження за 9 місяців 2025 року становили 634,6 млн грн, що на 60,9 млн грн (+10,6 %) більше, ніж за відповідний період 2024 року.

Станом на 30.09.2025 року у Херсонській МТГ на обліку в податкових органах перебували 21 597 юридичних осіб та 18 426 фізичних осіб-підприємців (ФОПів). З початку повномасштабного вторгнення припинили діяльність 389 юридичних осіб (у 2025 році – 110) та 7 984 ФОПи (у 2025 році – 1 896). Структура МСП характеризується домінуванням ФОПів (79,5 %), що формує основну частку економічної сфери.

Серед галузей, традиційно активних у громаді, лідирують торгівля та сфери послуг, які постачають внутрішньому ринку товари та послуги. Найпопулярнішими сферами діяльності для нових підприємців є роздрібна торгівля та б'юті-послуги. Промисловість і будівництво представлені меншою кількістю суб'єктів (3,15 %), проте будівництво має стратегічне значення для відновлення критичної інфраструктури. Освіта, охорона здоров'я та сільське господарство займають 3,67 % і наразі мають потенціал для розвитку після стабілізації безпекової ситуації.

У 2024 році на територію Херсонської області перереєструвалися 106 юридичних осіб та 86 ФОПів, а за січень – вересень 2025 року – 145 юридичних осіб та 29 ФОПів. Диверсифікована структура МСП Херсонської МТГ, з домінуванням кількох ключових галузей, свідчить про стійкість бізнесу навіть за умов воєнного стану.

У структурі галузей за кількістю суб'єктів: фізичні особи-підприємці – 32,93 %, виробничий сектор – 24,6 %, торгівля – 9,01 %, освіта – 7,52 %, охорона здоров'я – 5,71 %, інші галузі – 11,12 %. Така диверсифікація підтримує стабільність фінансів громади та забезпечує функціонування ринку товарів і послуг.

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
						45
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Попри складну безпекову ситуацію, малий та середній бізнес адаптується до потреб населення, розширюючи перелік товарів і послуг.

Станом на 30.09.2025 року у місті функціонує 12 банківських філій, що відкрили 25 відділень, зокрема державні банки (АТ КБ «Приватбанк», АТ «Ощадбанк») та приватні банки (Райффайзен, Укресімбанк, Укргазбанк, УкрСиббанк, Кредобанк, Sense Bank, МТБ, ПУМБ). Основними джерелами фінансування підприємств залишаються банківські кредити, державні програми та міжнародна фінансова підтримка.

Станом на 30.09.2025 року на території Херсонської МТГ функціонує 643 підприємства торгівлі, у тому числі 46 об'єктів громадського харчування, з яких 611 – у місті Херсоні.

У місті працюють великі торговельні мережі загальнодержавного та регіонального рівня, зокрема: «АТБ-МАРКЕТ», ТОВ «Сільпо-Фуд», ТОВ «Таврія В», ТОВ «Еко МАРКЕТ», «Ідеал», «Green МАРКЕТ».

Крім того, на ринку функціонують дрібні роздрібні мережі та фірмові магазини місцевих виробників, серед яких: Херсонський маслозавод, «Галя Балувана», «Сита Хата», «М'ясомаркет». Популярності серед споживачів набули магазини мереж «Аврора», «Червоний маркет», «Еко Сегмент», «EVA», «PROSTOR».

Серед найбільш стійких і функціонально активних підприємств – великі національні мережі зв'язку, логістики та банківського обслуговування: «Київстар», «Vodafone», «Lifecell», «Нова пошта», «Укрпошта», «Міст Експрес», «Делівері», а також провідні банківські установи. Діяльність цих підприємств підтримується за рахунок ресурсів центральних офісів та статусу об'єктів критичної інфраструктури.

Промисловий та аграрний сектори Херсонської МТГ є одними з ключових складових економіки громади. З початку повномасштабного вторгнення російської федерації ці сектори функціонують в умовах безпрецедентних викликів: постійні обстріли призводять до значних руйнувань територій та об'єктів енергетичної інфраструктури, ускладнюють роботу суб'єктів господарювання, які відновили діяльність після деокупації Херсонської МТГ, та створюють проблеми з енергопостачанням і забезпеченням безпеки персоналу.

Основними напрямками роботи промислового виробництва Херсонської МТГ залишаються:

- енергетика, яка забезпечує нагальні потреби громади;
- переробна промисловість, що підтримує виробництво та створює попит на продукцію у внутрішньому та зовнішньому ринках.

Внаслідок бойових дій значна частина промислових підприємств зазнала пошкоджень, була затоплена, що унеможливило відновлення їхньої діяльності на території громади. Деякі підприємства були переміщені до інших регіонів для забезпечення безперервного функціонування. Підприємства, що залишилися, попри постійні обстріли, продовжують виробничу діяльність, забезпечуючи основні потреби громади.

Підприємства харчової промисловості здійснюють виробництво продукції, вдосконалюють асортимент та постачають її як у межах громади, так і до сусідніх регіонів. Один із провідних виробників після деокупації відновив лінію пивоваріння та розливу продукції в скляну тару, відкрив фірмові торгові точки в місті Херсоні та інших містах. Інший виробник молочної продукції налагодив випуск безлактозних продуктів, нових видів сирів, згущеного молока та іншої продукції, розширивши мережу збуту за межами громади.

Легка промисловість: виробництво спеціального та захисного одягу частково відновлено, створено нові робочі місця, впроваджуються нові зразки продукції, що проходять практичне тестування та беруть участь у міжнародних виставках, впроваджують навчання для нових працівників та підтримують стабільний рівень продуктивності.

Виробництво будівельних матеріалів: підприємства виготовляють бетонні вироби та розчини для відбудови інфраструктури міста, демонструючи стійкість і високий рівень адаптивності.

Аграрний сектор залишається однією з ключових складових економіки Херсонської МТГ. Основним напрямом діяльності сільськогосподарських товаровиробників залишається вирощування зернових та олійних культур. Галузева структура виробництва має такий вигляд: рослинництво – 90 %, тваринництво – 10 %. Спеціалізація фермерських господарств – рослинництво, зокрема вирощування пшениці, ячменю, проса, соняшнику та ріпаку.

Станом на 30.09.2025 року, внаслідок артилерійських обстрілів, пошкоджено та зруйновано понад:

- 112 об'єктів інфраструктури (водопостачання та водовідведення – 67, теплопостачання – 13, дорожньої інфраструктури – 4, електропостачання – 14, газопостачання – 8, транспорту – 6);
- 146 будівель та споруд закладів освіти (вищі навчальні заклади – 9, ЗОШ, гімназії, коледжі – 49, дошкільні навчальні заклади – 49, заклади середньої освіти – 23, позашкільні заклади – 13);
- 41 заклад охорони здоров'я (у т. ч. аптеки);
- 3 спортивні заклади;
- 24 заклади культури;
- 5 536 житлових будинків (приватних будинків – 4 508, багатоквартирних будинків – 1 004, гуртожитків – 24);
- 2 240 будинків (підтоплених внаслідок підриву дамби Каховської ГЕС).

Освітня мережа ХМТГ складається із:

- 85 закладів дошкільної освіти, зокрема 11 дошкільних підрозділів у закладах загальної середньої освіти;
- 64 заклади загальної середньої освіти;
- 12 закладів позашкільної освіти;
- 9 закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

На території Херсонської МТГ функціонують дві комунальні установи: Херсонський інклюзивно-ресурсний центр № 1 та № 2, які проводять

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
						47
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

комплексну оцінку для визначення особливих освітніх потреб дитини та надають консультативну допомогу батькам.

Мережа закладів культури, підпорядкованих управлінню культури міської ради налічує 43 об'єкти, а саме: 6 закладів спеціалізованої мистецької освіти, 7 закладів клубного типу, 29 заклади бібліотечного типу, 1 художня галерея дитячої та юнацької творчості.

Культурна спадщина

Культурна спадщина є фундаментом, на якому будується національна культура, ідентифікатором, що визначає самобутність нації. На території області станом на 01 серпня 2022 року налічувалося 10 031 об'єкт культурної спадщини, у тому числі пам'яток археології – 7 808, історії – 2 152, мистецтва – 71 (з них пам'ятки національного значення: археології – 104, історії – 6, мистецтва – 3). Наразі проводиться робота у сфері охорони культурної спадщини в частині пам'яток археології, історії та монументального мистецтва, проте можливості збереження культурної спадщини на території області вкрай обмежені, оскільки частина пам'яток розташована на окупованих територіях, доступ до яких відсутній.

За січень-вересень 2025 року зафіксовано 56 пам'яток архітектури національного та місцевого значення, які зазнали пошкоджень та руйнувань внаслідок російської агресії, з них 14 – зазнали неодноразових повторних пошкоджень. Загальна кількість виявлених пошкоджених пам'яток містобудування та архітектури області від початку повномасштабного вторгнення становить 124, з них 53 розташовані на окупованих територіях.

Відповідно до даних Державного реєстру нерухомих пам'яток України на території Херсонської міської територіальної громади знаходяться пам'ятки архітектури місцевого та національного значення. Перелік наведений у Додатку А.

Охорона здоров'я

Здоров'я населення можна оцінити такими показниками, як середня тривалість життя при народженні або після досягнення певного віку, загальна смертність та смертність дітей до одного року життя, захворюваність і функціональні відхилення, поширеність хвороб.

Демографічна ситуація в області має регресивний характер. Чисельність наявного населення області на 01 січня 2022 року становила 1001,6 тис. осіб. Упродовж останніх років у регіоні спостерігалася динаміка до скорочення населення, основними причинами якого було зниження народжуваності та зростання рівня смертності. У середньому кількість населення області за останні 10 років щороку зменшувалася на 7,7 тис. осіб. При цьому поступово зростала питома вага осіб старше 60 років (із 22% у 2016 році до 23,9% у 2021 році).

Зміна вікової структури визначає високий рівень захворюваності, спричиненої пов'язаними з віком патологіями. До найбільш поширених хвороб, провідним фактором ризику яких є літній вік, належать злоякісні новоутворення, ішемічна хвороба серця, цереброваскулярні хвороби, високий

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
						48
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

рівень яких не дає змоги зменшити загальний показник смертності населення. І, як наслідок, основними причинами смерті у 2021 році були хвороби системи кровообігу – понад 53,6% загальної кількості померлих.

Сумарний коефіцієнт народжуваності на 1 жінку в області також стрімко скорочується: з 1,611 у 2012 році до 1,144 у 2021 році. Отже, вже протягом 2016 – 2021 років доросле населення складало понад 80% населення області.

Окупація області та активні бойові дії істотно ускладнили демографічну ситуацію. Значна частина населення покинула потенційно небезпечні території.

На 01 жовтня 2025 року в деокупованих громадах залишилося 134,8 тис. осіб населення. Основними причинами демографічних втрат є затяжні військові дії, тривала окупація значної частини області, а також погіршення економічних умов, низький рівень життя, погіршення здоров'я населення, міграція за кордон. Усі зусилля, спрямовані останніми роками на укріплення матеріально-технічної бази закладів медицини, зведені нанівець.

У результаті воєнних дій заклади охорони здоров'я області зазнали пошкоджень різного ступеня: від масштабних руйнувань до часткового пошкодження. Наразі на деокупованій території Херсонської області із 158 працюють 129 (81,6%) закладів охорони здоров'я усіх рівнів надання медичної допомоги, зокрема 8 установ, які надають первинну медико-санітарної допомогу (до їх складу входять 43 амбулаторії, 81 ФАП/ФП), 18 лікарень (вторинного і третинного рівнів) та 16 інших закладів.

Станом на жовтень 2025 року на деокупованій території Херсонської області зруйновано 27 закладів охорони здоров'я (17% загальної кількості закладів): 1 лікарня вторинного рівня, 6 лікарських амбулаторій та 20 фельдшерських і фельдшерсько-акушерських пунктів (далі – ФАП/ФП). Зруйновано заклад медичної освіти – КЗ «Бериславський медичний фаховий коледж» Херсонської обласної ради. Пошкоджень зазнали 117 медичних установ (71,8% загальної кількості закладів): 26 закладів вторинного та третинного рівнів надання допомоги, 33 лікарські амбулаторії, 51 ФАП/ФП та 7 інших медичних установ. За результатами комісійного обстеження в закладах охорони здоров'я (далі – ЗОЗ) будівельних конструкцій та інженерних мереж, пошкоджених внаслідок бойових дій, оформлено 67 актів та 17 технічних звітів. Із залученням благодійних організацій, фондів та інших суб'єктів у пошкоджених / зруйнованих закладах охорони здоров'я області проводяться відновлювальні роботи.

Тривалі воєнні дії обумовили значні незворотні демографічні втрати, які відображаються у погіршенні кількісних та особливо якісних показників здоров'я населення. За оперативними даними, за 9 місяців 2025 року маємо такі показники:

середній час доїзду бригад екстреної (швидкої) медичної допомоги до місця події на критичні виклики – 5 хв 18 с, на екстрені – 10 хв 24 с;

показник захворюваності на злоякісні новоутворення – 68,7 випадків на 100 тис. населення (відповідний минулорічний показник – 88,3 на 100 тис. населення);

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
						49
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

показник смертності від злжякісних новоутворень – 24,6 випадки на 100 тис. населення (відповідний минулорічний показник – 30,5 на 100 тис. населення);

показник захворюваності на туберкульоз – 69,0 випадків на 100 тис. населення деокупованих територій (за аналогічний період 2024 року – 82,2 на 100 тис. населення області деокупованих територій); - показник смертності від туберкульозу – 7,4 випадки на 100 тис. населення деокупованих територій (за 9 місяців 2024 року – 8,0 на 100 тис. населення деокупованих територій області);

кількість осіб, які охоплені реабілітаційною допомогою за 9 місяців 2025 року – 499;

показник захворюваності на серцево-судинні хвороби за III квартал 2025 року – 60,0 випадків на 1 тис. населення деокупованої частини області (за 66 аналогічний період 2024 року – 62,43 на 1 тис. населення деокупованої частини області).

Чисельність населення Херсонської МТГ станом на 01.01.2022 року становила 317 752 особи. На дату деокупації громади чисельність населення склала орієнтовно 80 000 осіб (інформація відповідно до кількості заявок, поданих до Товариства Червоного Хреста). Станом на 30.09.2025 року чисельність населення громади становить 75 423 осіб:

Станом на 30.09.2025 року у підпорядкуванні управління охорони здоров'я Херсонської міської ради знаходяться 4 заклади. В структурних підрозділах міських клінічних лікарень є фельдшерсько-акушерські пункти та амбулаторії, розташовані в старостинських округах Херсонської МТГ.

Медичні заклади, засновником яких є Херсонська міська рада, не припиняли свою діяльність, як в період окупації так і після деокупації міста. За цей період було пошкоджено 37 об'єктів, знищено – 3 об'єкти. Обов'язково проводиться обстеження споруд закладів охорони здоров'я щодо можливості їх подальшої експлуатації та вживаються всі необхідні (можливі) заходи з їх відновлення.

Прогнозні зміни стану довкілля у тому числі здоров'я населення якщо документ державного планування не буде затверджено

У разі незатвердження Програми очікується уповільнення процесів відновлення міста та громади після воєнних руйнувань та збереження наявних екологічних і соціальних проблем без тенденцій до їх покращення.

Відсутність реалізації запланованих заходів з відновлення об'єктів житлової, соціальної, транспортної та комунальної інфраструктури, модернізації систем водовідведення й очищення стічних вод, а також удосконалення управління відходами може призвести до подальшого погіршення стану довкілля – зокрема якості води, ґрунтів і атмосферного повітря.

Не будуть реалізовані природоохоронні, енергоефективні та освітні ініціативи, що сприятиме зниженню рівня екологічної обізнаності населення,

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
						50
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

погіршенню санітарно-епідемічної ситуації та зростанню ризиків для здоров'я жителів громади.

Таким чином, незатвердження Програми призведе до збереження поточного стану довкілля без позитивних змін, затримки у відновленні міської інфраструктури, втрати можливостей залучення фінансування з державних і міжнародних джерел та зниження темпів сталого розвитку Херсонської МТГ.

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		51

3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

Повномасштабна російська збройна агресія та військові дії на території України призвели до значних наслідків у різних галузях, включаючи економіку, політику, безпеку та гуманітарну сферу. Це особливо стосується територій, які перебували у тимчасовій окупації та де відбуваються активні бойові дії.

Це призводить до масштабних руйнувань і пошкоджень, що зазнає житловий фонд, адміністративні будівлі, об'єкти інфраструктури, культурні та архітектурні споруди по всій території громади. Усунення наслідків пошкоджень та руйнувань, розмінування та відновлення постраждалих територій є складним процесом, який вимагає співпраці різних сторін для вирішення багатьох проблем.

Головна мета виконавчих органів міської ради – забезпечення відновлення сталого розвитку громади, підвищення комфортності проживання громадян за рахунок відбудови, відновлення та розвитку інженерно-транспортної інфраструктури, вирішення соціальних і гуманітарних питань, забезпечення гідних умов життя та підвищення добробуту населення на підставі позитивних структурних зрушень в економіці, забезпечення розвитку та підвищення її конкурентоспроможності із закладанням інноваційно-інвестиційної бази.

Розвиток інфраструктури, відновлення пошкоджених об'єктів, покращення якості надання медичних, соціальних, освітніх послуг, забезпечення безпеки населення, енергоефективності та відновлення транспортно-комунікаційної мережі – визначено одними з головних завдань Програми. Такі заходи спрямовані на створення належних умов для життєдіяльності населення, підвищення якості послуг, а також на підтримку стабільного функціонування господарського комплексу громади. Водночас реалізація цих завдань може супроводжуватися певним короткостроковим техногенним впливом на навколишнє природне середовище, тому під час здійснення заходів Програми враховано принципи сталого розвитку, екологічної безпеки та відновлення природних екосистем.

Характеристика поточного стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я в межах території громади наведена у розділі 2 цього Звіту.

У процесі розроблення Програми проведено аналіз територій громади, у межах яких реалізовуватимуться проекти та заходи соціально-економічного розвитку. Більшість заходів передбачають відновлення існуючої міської інфраструктури (житлові будівлі, заклади освіти, охорони здоров'я, об'єкти культури, транспортна та комунальна мережа), а також створення безпечних умов проживання і праці населення.

Для оцінки потенційного впливу реалізації Програми на довкілля та здоров'я населення розглянуто типові території, які можуть зазнати такого впливу:

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
						52
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

- території житлової та громадської забудови;
- промислові зони;
- території полігонів побутових відходів і суміжні ділянки (до 0,5 км);
- території транспортної інфраструктури (автомобільні дороги, прибережні зони до 1 км);
- землі сільськогосподарського призначення та відкриті території;
- рекреаційні зони та об'єкти природного довкілля.

Території	Клімат і атмосферне повітря	Водні ресурси	Земельні ресурси та ґрунти	Надра	Біорізноманіття і природоохоронні території	Ландшафт	Рекреаційні зони та об'єкти культурної спадщини	Здоров'я населення
Території житлової та громадської забудови	-/+	-/+	-	0	0	+	+	+
Промислові території	+	0	-	0	0	0	0	0
Території полігонів побутових відходів та суміжні (до 0,5 км)	+	-	-	0	0	0	0	-
Автомобільні дороги та прилеглі території (до 1 км)	-/+	-	-	0	-	-/+	0	-
Лісові та зелені насадження	+	+	+	0	+	+	+	+
Землі сільськогосподарського призначення	0	+	+	0	+	+	+	+

Позначення:

(-) незначний короткостроковий негативний вплив; (-/+) поєднання короткострокового негативного та довгострокового позитивного ефекту; (0) нейтральний вплив; (+) позитивний вплив.

Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану здоров'я населення на територіях, що зазнають впливу здійснювалась по окремих компонентах навколишнього середовища.

Ймовірний вплив на стан атмосферного повітря

Під час реалізації відновлювальних робіт (ремонт житлових будівель, шкіл, лікарень, транспортних об'єктів, благоустрій) можливе короткострокове підвищення запиленості та локальне зростання концентрацій оксидів азоту, вуглецю, пилу РМ₁₀ і РМ_{2.5}. Ці ефекти є тимчасовими і припиняються після завершення робіт. У довгостроковій перспективі, завдяки заходам з енергоефективності, очікується зниження викидів забруднюючих речовин і поліпшення якості повітря.

Ймовірний вплив на клімат

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
						53
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Значного впливу на мікроклімат громади не очікується. Використання сучасних технологій у будівництві та впровадження систем енергозбереження сприятиме зменшенню викидів парникових газів.

Загалом, Програма відповідає завданням державної кліматичної політики до 2035 року, спрямованої на підвищення стійкості громад до змін клімату.

Відповідно до Рекомендацій Міністерства енергетики та захисту довкілля України від 03.03.2020 № 26/1.4-11.3-5650 «Щодо включення кліматичних питань до документів державного планування», у процесі стратегічної екологічної оцінки враховано специфіку впливу на клімат, що відрізняється від інших компонентів довкілля.

Потенційні викиди парникових газів можуть утворюватися лише під час проведення будівельно-ремонтних робіт, у результаті використання паливно-мастильних матеріалів будівельною технікою та автотранспортом. Їх рівень відповідає звичайним концентраціям для таких процесів і не створює суттєвого впливу на клімат.

У довгостроковій перспективі, реалізація заходів із підвищення енергоефективності будівель, зниження споживання енергоносіїв, розвитку систем водопостачання та впровадження екологічно чистих технологій сприятиме скороченню непрямих викидів CO₂ та покращенню кліматичної стійкості громади.

Ймовірний вплив на водне середовище

Основні водні об'єкти – р. Дніпро та його притоки, підземні горизонти питної води.

Відновлення систем водопостачання і каналізування, реконструкція очисних споруд сприятиме покращенню якості води і зниженню ризику потрапляння неочищених стоків у природні водойми.

Можливе короткочасне замулення під час проведення земляних робіт, яке не матиме суттєвого екологічного впливу за дотримання технологічних норм.

Ймовірний вплив на геологічне середовище

Проекти не передбачають змін геологічної структури або втручання у підземні маси.

Під час реалізації заходів не очікується активізації зсувних, ерозійних або підтоплювальних процесів.

Відведення поверхневих вод здійснюватиметься згідно з проєктними рішеннями, що запобігатиме деградації територій.

Ймовірний вплив на ґрунтове середовище

Під час будівельних робіт може відбуватися часткове порушення верхнього шару ґрунту, особливо при реконструкції доріг і комунікацій. Після завершення робіт передбачено проведення рекультиваційних заходів, озеленення і благоустрою територій. Додатково, розвиток системи управління відходами відповідно до Регіонального плану управління відходами до 2034 року сприятиме зниженню ризику забруднення ґрунтів побутовими відходами.

Ймовірний вплив на флору, фауну та біорізноманіття

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
						54
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Вплив на біорізноманіття в межах міської території буде мінімальним і тимчасовим, переважно на період будівництва. Заходи з озеленення, догляду за лісовими масивами та благоустрою природних зон сприятимуть відновленню та підвищенню біорізноманіття території громади.

Ймовірний вплив на природоохоронні території та об'єкти історико-культурної спадщини

Впливу на природоохоронні території та об'єкти культурної спадщини не очікується.

Ймовірний вплив на ландшафт

Заходи Програми спрямовані переважно на благоустрій і відновлення територій, тому не передбачається істотного втручання у природний рельєф. Озеленення, створення рекреаційних зон покращать естетичний вигляд міського середовища і підвищать привабливість міста та громади в цілому.

Ймовірний вплив на стан управління відходами

Впровадження заходів із вдосконалення системи управління відходами дозволить зменшити навантаження на полігони побутових відходів і підвищити рівень екологічної безпеки. Програма узгоджується з положеннями Регіонального плану управління відходами в Херсонській області до 2034 року.

У сфері управління відходами необхідно керуватися Законом України «Про управління відходами».

Ймовірний вплив на акустичне середовище.

Під час виконання будівельних робіт можливе короткочасне перевищення рівнів шуму у денний час.

Після завершення робіт і модернізації дорожньої інфраструктури очікується загальне зниження шумового навантаження на житлові квартали.

Ймовірний вплив на матеріальні активи

Відновлення пошкоджених будівель, реконструкція закладів освіти, медицини, культури та спорту сприятиме збереженню матеріальних активів громади.

Ймовірний вплив на здоров'я населення

Заходи Програми спрямовані на покращення санітарно-гігієнічних умов проживання, забезпечення якісної питної води, покращення медичних і соціальних послуг, а також створення безпечного середовища для мешканців громади.

Очікується зниження рівня захворюваності, пов'язаної з умовами довкілля, зменшення рівня стресових і посттравматичних факторів та покращення показників громадського здоров'я.

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
						55
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо території з природоохоронним статусом

Територія Херсонської міської територіальної громади зазнає значного антропогенного навантаження, що посилюється наслідками воєнних дій, руйнуванням Каховської гідроелектростанції та деградацією систем зрошення. Екологічний стан формується під впливом природних умов степової зони, зокрема посушливого клімату, дефіциту водних ресурсів та процесів опустелювання, у поєднанні з промисловим, транспортним і побутовим навантаженням.

Основні екологічні проблеми громади згруповані за компонентами довкілля:

1. Атмосферне повітря

Основними забруднювачами атмосферного повітря є автотранспорт, промислові підприємства, комунальні котельні та наслідки бойових дій.

За даними Лабораторії спостережень за забрудненням атмосферного повітря Херсонського центру з гідрометеорології, у місті фіксуються перевищення середньодобових гранично допустимих концентрацій діоксиду азоту (до 3,5 ГДКс.д.), фенолу (до 2,1 ГДКс.д.) та формальдегіду (до 2,9 ГДКс.д.), особливо в центральній частині міста. Основним джерелом забруднення є транспорт. Ситуацію погіршує знищення або пошкодження промислових і складських об'єктів унаслідок воєнних дій, що спричиняє епізодичні викиди продуктів горіння, пилу, металів та газів. Станом на листопад 2025 року якість повітря в м. Херсон оцінюється як незадовільна (III-IV рівень UAQI) через підвищені концентрації чадного газу та діоксиду азоту. Це створює ризики для здоров'я населення – підвищення частоти респіраторних та серцево-судинних захворювань, особливо серед дітей і людей похилого віку.

2. Водні ресурси

Головним водним об'єктом громади є річка Дніпро, що забезпечує водопостачання та формує екосистему регіону. Після руйнування Каховської ГЕС у червні 2023 року відбулося осушення водосховища, зниження рівня підземних вод і деградація зрошувальних систем.

За даними моніторингу, якість води у Дніпрі поблизу м. Херсон у 2025 році залишається погіршеною: зафіксовано перевищення гранично допустимих концентрацій за біохімічним і хімічним споживанням кисню, що свідчить про органічне забруднення.

Після зниження рівня води значна частина плавнів і лиманів перетворилась на заболочені або осушені території, що спричинило загибель водної флори та фауни, зміни у структурі ландшафтів і зниження рекреаційного потенціалу.

Система централізованого водовідведення перебуває у критичному стані: понад 50% каналізаційних мереж – аварійні, значна частина очисних споруд зруйнована або не працює. Це призводить до потрапляння неочищених стоків у підземні горизонти й забруднення водоносних шарів.

3. Геологічне середовище

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
						56
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Руйнування Каховської ГЕС суттєво вплинуло на геологічну рівновагу території. Зміни геоморфологічних процесів, спричинені втратою водного дзеркала, супроводжуються пиловими бурями, зменшенням вологості ґрунтів.

Підриви та вибухи боєприпасів на території громади призвели до утворення кратерів, локального забруднення металами й залишками вибухових речовин, що створює потенційну небезпеку для населення та довкілля.

4. Ґрунтове середовище

Ґрунти Херсонської МТГ належать до південностепових типів – переважно чорноземи південні, каштанові та супіщані. Вони характеризуються низьким вмістом гумусу, вторинним засоленням.

Після втрати зрошувальних систем відбулося різке зниження вологості ґрунтів, активізація ерозійних процесів, локальне підтоплення окремих ділянок.

Поширене забруднення ґрунтів унаслідок пошкодження каналізаційних мереж, накопичення відходів, руйнування промислових об'єктів та потрапляння нафтопродуктів і боєприпасів.

5. Кліматичні умови та зміна клімату

Територія Херсонської громади належить до південно-степової (сухостепової) кліматичної зони з високим рівнем сонячної радіації, малими опадами (350-400 мм/рік) і високою випаровуваністю.

Останніми роками спостерігається тенденція до підвищення середньорічної температури, збільшення частоти посух, пилових бур, а також різких зливових дощів.

Після осушення Каховського водосховища відбулося зменшення площі водної поверхні, що змінило мезоклімат району: підвищилася температура повітря, зросла запиленість, знизилась вологість і частіше спостерігаються суховії.

Такі зміни негативно впливають на стан рослинності, умови проживання населення і збільшують ризик виникнення пожеж у степових екосистемах.

6. Управління відходами

Система управління побутовими відходами на території громади залишається незадовільною.

Існує проблема накопичення стихійних сміттєзвалищ на околицях населених пунктів, а інфраструктура для роздільного збирання відходів розвинена недостатньо.

Унаслідок руйнувань від бойових дій у місті накопичилися значні обсяги будівельних відходів, уламків і небезпечних матеріалів, які потребують спеціального оброблення.

Проблемним залишається питання ліквідації наслідків техногенних руйнувань, очищення територій від уламків і потенційно небезпечних речовин.

7. Біорізноманіття і ландшафт

Територія громади розташована в межах, де поєднуються степові, прибережно-водні та болотні екосистеми.

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
						57
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Після катастрофи на Каховській ГЕС відбулася масова загибель водних організмів – риби, молюсків, мікроорганізмів, а також руйнування прибережних екосистем і осушення плавнів.

Розвиток урбанізації, промисловості та транспортної мережі призводить до фрагментації природних територій, втрати місць існування тварин, скорочення зелених насаджень у місті.

Водночас відновлення зелених зон, узбережжя Дніпра і паркових територій є важливим напрямом поліпшення екологічного балансу.

Основними проблемами цінних територій унаслідок війни стали масштабні пожежі, замінованість, активні бойові дії, що унеможливають виконання природоохоронних функцій, окупація, втрата працівників та науковців, які були вимушені покинути свій дім та роботу. Через воєнні (бойові) дії під загрозою знищення чи значного пошкодження опинилися об'єкти Смарагдової мережі, водно-болотні угіддя міжнародного значення, території природно-заповідного фонду області та біосферні заповідники ЮНЕСКО.

8. Соціально-екологічні аспекти

Війна та руйнування інфраструктури створили складну екологічну і соціальну ситуацію: порушено системи водо- і теплопостачання, знищено очисні споруди, накопичено побутові та будівельні відходи.

Основними ризиками для здоров'я населення є забруднення повітря та води, дефіцит питної води, шум і пил від техніки, руйнування каналізаційних мереж, поширення інфекцій.

Підвищення екологічної обізнаності населення, участь громадськості у відновленні природного середовища та просвітницькі програми є важливими напрямками формування безпечного середовища.

Загалом, екологічний стан Херсонської міської територіальної громади залишається напруженим і визначається наслідками руйнування Каховської ГЕС, деградацією водних і земельних ресурсів, погіршенням якості повітря та ґрунтів, а також руйнуванням інфраструктури.

Найбільш значущими проблемами є дефіцит води, забруднення атмосферного повітря, ерозія ґрунтів, неефективне поводження з відходами та зниження біорізноманіття.

Реалізація Програми соціально-економічного розвитку громади має бути спрямована на відновлення систем життєзабезпечення, екологічну реабілітацію територій, модернізацію комунальної інфраструктури та формування безпечних умов життя населення.

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
						58
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування

Відповідно до Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» та нормативно-правової бази України документ державного планування повинен враховувати ряд зобов'язань:

– пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість дотримання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів;

– виконання ряду заходів, що гарантують екологічну безпеку середовища для життя і здоров'я людей, а також запобіжний характер заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;

– проектне спрямування на збереження просторової та видової різноманітності та цілісності природних об'єктів і комплексів;

– узгодження екологічних, економічних та соціальних інтересів суспільства на основі поєднання міждисциплінарних знань екологічних, соціальних, природничих і технічних наук та прогнозування стану навколишнього природного середовища;

– забезпечення загальної доступності матеріалів проекту Програми та звіту про СЕО відповідно до вимог Закону України «Про доступ до публічної інформації»;

– надання інформації щодо обґрунтованого нормування впливу планованої діяльності на навколишнє природне середовище;

– оцінка ступеня антропогенної змінності територій, сукупної дії факторів, що негативно впливають на екологічну ситуацію;

– використання отриманих висновків моніторингу та комплексу охоронних заходів об'єкту для виконання можливостей факторів позитивного впливу на охорону довкілля.

Регулювання в сфері охорони довкілля на державному та місцевому рівні здійснюється на основі таких програм:

– Основні засади (стратегія) державної екологічної політики України на період до 2030 року;

– Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року;

– Стратегія розвитку Херсонської області на 2021-2027 роки;

– Регіональний план управління відходами Херсонської області до 2034 року;

Оцінка відповідності проекту зобов'язанням у сфері охорони довкілля, встановлені на міжнародному, національному, регіональному та місцевому рівнях та шляхи їх врахування

У табл. 5.1. представлена оцінка відповідності проекту зобов'язанням у сфері охорони довкілля, встановлені на міжнародному, національному, регіональному та місцевому рівнях та шляхи їх врахування.

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
						59
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Табл. 5.1

Відповідність проєкту екологічним цілям

Документ	Ключові екологічні цілі	Цілі проєкту, що розглядається	Рівень відповідності*
Атмосферне повітря			
<i>Міжнародний рівень</i>			
«Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року» (резолюція Генеральної асамблеї ООН від 25 вересня 2015 року)	ціль 11.6: До 2030 року зменшити негативний екологічний вплив міст у розрахунку на душу населення, зокрема шляхом приділення особливої уваги якості повітря і управлінню міськими та іншими відходами.	– благоустрій вулиць, створення зелених бар'єрів, модернізація транспортної інфраструктури.	+
<i>Національний рівень</i>			
Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»	викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря від стаціонарних джерел зменшаться зі 100% рівня 2015 р. до 85% у 2030 році.	– заходи з покращення транспортної інфраструктури, благоустрій, енергоефективність у комунальному секторі.	+
<i>Регіональний рівень</i>			
Стратегія розвитку Херсонської області на 2021–2027 роки	Стратегічна ціль 3. Екологічна безпека та ресурсозбереження	– реалізація озеленення, благоустрою, екопросвіти	+
Водні ресурси			
<i>Національний рівень</i>			
Національна доповідь «Цілі сталого розвитку: Україна»	ціль 6.3: До 2030 року підвищити якість води шляхом зменшення забруднення, припинення скидання відходів і зведення до мінімуму викидів небезпечних хімічних речовин та матеріалів, скорочення вдвічі частки неочищених стічних вод і значного збільшення масштабів їх рециркуляції та безпечного повторного використання в усьому світі.	– реконструкція мереж водопостачання та водовідведення, очисних споруд	+
Національна стратегія управління водними ресурсами до 2030 р.	Ціль 1. Забезпечення рівного доступу до якісної і безпечної для здоров'я людини питної води і належних санітарно-профілактичних заходів	– реконструкція мереж водопостачання та водовідведення, очисних споруд	+
<i>Регіональний рівень</i>			

Арк.

Стратегічна екологічна оцінка

60

Змн. Арк. № докум. Підпис Дата

Регіональний плану управління відходами у Херсонській області до 2034 року	зменшення і запобігання ризику негативної дії відходів на природне середовище і здоров'я населення	– реконструкція мереж водопостачання та водовідведення, очисних споруд	+
--	--	--	---

Земельні ресурси

Національний рівень

Закон України «Про охорону земель»	охорона земель і ґрунтів від забруднення відходами	– благоустрій і контроль за утворенням відходів, забезпечення належної системи управління відходами	+
------------------------------------	--	---	---

Біорізноманіття

Міжнародний рівень

Конвенція про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція) (глава 2, стаття 4)	– кожна Договірна Сторона вживає відповідних і необхідних законодавчих та адміністративних заходів для забезпечення охорони середовищ існування видів дикої флори та фауни, особливо тих, які зазначені у додатках I і II, а також охорони природних середовищ існування, яким загрожує зникнення. – договірні Сторони у своїй політиці планування забудови і розвитку територій враховують потреби охорони природних територій, що охороняються згідно із попереднім пунктом, для того щоб уникнути будь-якої деградації таких територій або у міру можливості звести її до мінімуму.	– реалізація заходів із відновлення зелених зон, парків і рекреаційних територій, недопущення деградації природних ділянок	+
--	---	--	---

Здоров'я населення

Міжнародний рівень

«Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року» (резолюція Генеральної асамблеї ООН від 25 вересня 2015 року)	3.9 До 2030 року істотно скоротити кількість випадків смерті та захворювання в результаті впливу небезпечних хімічних речовин, забруднення й отруєння повітря, води і ґрунтів	– екологічна просвіта, моніторинг стану довкілля, створення безпечних умов проживання	+
---	---	---	---

*(+) повна відповідність, (+/-) часткова відповідність, (-) невідповідність

Конкретні зобов'язання у сфері охорони довкілля, враховані Програмою:

					Стратегічна екологічна оцінка	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		61

Охорона атмосферного повітря

- зменшення викидів забруднюючих речовин через модернізацію транспортної інфраструктури;
- впровадження енергозберігаючих технологій у комунальних закладах;
- створення зелених насаджень і санітарно-захисних зон для покращення мікроклімату.

Охорона водного середовища

- реконструкція мереж водопостачання та очисних споруд;
- контроль за якістю стічних вод і запобігання їх скиданню без очищення;
- заходи з екологічної реабілітації територій після осушення Каховського водосховища.

Охорона ґрунтів і земельних ресурсів

- рекультивация деградованих і забруднених земель;
- протидія ерозії, засоленню;
- впровадження ґрунтозахисних технологій.

Управління відходами

- розвиток інфраструктури для роздільного збирання відходів;
- реалізація інформаційно-просвітницьких кампаній для населення.

Здоров'я населення та санітарна безпека

- дотримання санітарних вимог у межах забудови;
- запобігання надмірним шумовим і пиловим навантаженням;
- створення безпечних умов праці та проживання населення.

Благоустрій і озеленення територій

- проведення заходів із благоустрою та озеленення громадських просторів;
- створення та відновлення рекреаційних зон;
- відновлення природних ландшафтів і покращення естетичного стану території.

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		62

6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо-, та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності – 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків

Наслідками для довкілля, у тому числі для здоров'я населення вважаються ймовірні наслідки для флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, клімату, повітря, води, ландшафту, природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодія цих факторів.

Вторинні наслідки – це вигоди, які полягають у широкому залученні громадськості до прийняття рішень та встановлення прозорих процедур їх прийняття.

Кумулятивні наслідки – нагромадження в організмах людей, тварин, рослин отрути різних речовин внаслідок тривалого їх використання.

Синергічні наслідки – сумарний ефект, який полягає у тому, що при взаємодії двох або більше факторів їх дія суттєво переважає дію кожного окремо компоненту.

Виконання проєкту Програми значного негативного впливу на довкілля та здоров'я населення не передбачає.

Кумулятивний вплив реалізації Програми проявлятиметься переважно у позитивному вимірі завдяки поєднанню численних локальних ініціатив у сферах благоустрою, енергоефективності, відновлення інфраструктури, управління відходами, озеленення та покращення водопостачання. Сукупна дія цих заходів сприятиме зниженню рівня забруднення повітря, покращенню якості води й стану ґрунтів, а також створенню безпечного та комфортного життєвого середовища для мешканців громади.

Негативні кумулятивні ефекти, наприклад, збільшення транспортного навантаження під час реалізації окремих проєктів, є тимчасовими та контрольованими за умови дотримання вимог екологічної безпеки, ведення моніторингу й своєчасного реагування на зміни стану довкілля.

Синергетичний ефект Програми полягає у взаємному підсиленні результатів реалізації проєктів різних напрямів – наприклад, одночасне впровадження програм з енергоефективності, озеленення та розвитку транспортної інфраструктури забезпечує не лише економію енергії, а й покращення мікроклімату, зниження рівня шуму та пилового навантаження.

Реконструкція громадських просторів, укриттів та об'єктів соціальної інфраструктури у поєднанні з модернізацією систем оповіщення підвищить безпеку та якість життя населення.

Вторинні наслідки реалізації Програми мають переважно соціально-позитивний характер. Вони полягають у зростанні екологічної свідомості мешканців, формуванні культури ощадливого використання ресурсів, підвищенні рівня громадської участі в ухваленні рішень. Відкритість процедур, публічні обговорення та регулярне інформування громадськості сприяють

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		63

формуванню довіри до місцевої влади та підвищують ефективність реалізації екологічних та соціально-економічних ініціатив.

Коротко- та середньострокові (1-5 років) наслідки очікуються переважно на етапі виконання робіт і стосуються, насамперед, атмосферного повітря: тимчасове зростання запиленості та викидів від будівельної техніки й транспорту, а також незначне підвищення рівнів шуму в зоні робіт. Можливі локальні порушення ґрунтового покриву під час земляних робіт і ризику ерозії за відсутності організованого водовідведення. Для водного середовища ймовірні точкові змиви завислих речовин під час опадів на будівельних майданчиках; такі ризику мінімізуються організацією зливого водовідведення, улаштуванням осадових бар'єрів мулу та недопущенням проливів ПММ. Передбачається утворення будівельних відходів з їх подальшим обробленням/передачею ліцензованим організаціям і запровадженням роздільного збирання на майданчиках. Тимчасові незручності для населення (шум, обмеження руху) будуть компенсовані завчасним інформуванням, огороженням і маркуванням зон робіт, організацією безпечних маршрутів руху та дотриманням вимог охорони праці й безпеки руху.

Довгострокові наслідки (10-15 років) спостерігатимуться на етапі експлуатації запроектованих об'єктів. Для водного середовища значний позитивний ефект від реконструкції систем водовідведення й очисних споруд – зниження скидів забруднень, покращення санітарного стану водних об'єктів.

Спостерігатиметься і позитивний ефект від удосконалення роздільного збору відходів.

У довгостроковій перспективі реалізація Програми сприятиме:

- стабілізації стану атмосферного повітря та зниженню шумового навантаження;
- відновленню водно-балансової рівноваги Дніпровської екосистеми та ліквідації наслідків руйнування Каховської ГЕС;
- підвищенню екологічної безпеки населення.

Тимчасові наслідки для довкілля обмежуються періодом будівництва і мають локальний характер, зокрема:

- викиди в атмосферне повітря здійснюватимуться при роботі двигунів внутрішнього згоряння спецтехніки та транспорту, а також унаслідок можливого використання зварювального обладнання;
- можливі зміни в складі ґрунтів через їх ущільнення під час будівництва;
- ризик ерозійних процесів у разі значного порушення ґрунтового покриву або неорганізованого водовідведення під час будівництва.

Постійні наслідки

Після завершення реалізації заходів Програми очікуються переважно постійні позитивні зміни у стані довкілля та якості життя населення. Створення та модернізація інженерної, транспортної, соціальної та екологічної інфраструктури забезпечить підвищення рівня благоустрою територій, ефективного управління водними та земельними ресурсами, покращення

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		64

санітарного стану населених пунктів.

Позитивні наслідки

Реалізація Програми міської територіальної громади забезпечить сталий екологічний, соціальний і економічний ефект.

Передбачені у Програмі заходи сприятимуть одночасно відновленню довкілля, підвищенню якості життя населення та розвитку місцевої економіки:

- покращення санітарного та естетичного стану територій завдяки благоустрою, озелененню та відновленню зруйнованих об'єктів;
- зменшення забруднення атмосферного повітря через скорочення викидів від транспорту й комунального сектору, впровадження енергоощадних технологій;
- покращення якості води внаслідок модернізації систем водопостачання, реконструкції очисних споруд і зниження навантаження на водні об'єкти;
- відновлення природного балансу територій, зниження ризиків підтоплення, ерозії й деградації ґрунтів;
- зміцнення екологічної та техногенної безпеки, поліпшення умов праці, проживання й громадського здоров'я;
- підвищення інвестиційної привабливості громади завдяки оновленій інфраструктурі та покращенню міського середовища.

Опис наслідків для компонентів наколишнього природного середовища представлена в табл. 6.1.

Табл. 6.1

Наслідки для довкілля проєктних рішень Програми

Складова довкілля	Характеристика впливу
<i>Повітряне середовище</i>	Під час реалізації окремих інфраструктурних і ремонтних заходів можливе короточасне збільшення запиленості та викидів від будівельної техніки. Такі впливи мають локальний і тимчасовий характер, обмежуються періодом проведення робіт і не призведуть до перевищення нормативів якості повітря. У довгостроковій перспективі завдяки проєктам з енергоефективності, розвитку зелених зон очікується помітне зменшення концентрацій пилу, оксиду вуглецю та діоксиду азоту.
<i>Водне середовище</i>	Передбачені заходи з реконструкції мереж водопостачання і каналізації, очисних споруд покращать якість поверхневих і підземних вод. Тимчасові впливи можливі лише під час земляних робіт (поверхневий стік, замулення), однак вони знижуються застосуванням технічних засобів осадження та організованим відведенням дощових вод.
<i>Ґрунтове середовище, надра</i>	Виконання планових заходів не вплине на геологічну структуру території громади. Тимчасові порушення ґрунтового покриву можливі під час будівельно-ремонтних робіт, але передбачені рекультивацийні та заходи з озеленення мінімізують ці впливи. Використання систем зливового водовідведення та впровадження системи управління відходами знижує ризик забруднення ґрунтів побутовими та будівельними залишками.

<i>Клімат і мікроклімат</i>	Програма не створює суттєвих ризиків для зміни клімату. Потенційні викиди парникових газів обмежуються періодом виконання робіт і не мають сталого характеру. Натомість заходи зі зниження енергоспоживання, утеплення будівель, використання екологічних технологій та збереження зелених насаджень сприятимуть адаптації громади до кліматичних змін і зменшенню вуглецевого сліду.
<i>Біорізноманіття, флора та фауна</i>	Будівельна діяльність у межах населених пунктів може тимчасово вплинути на окремі види флори й фауни, але цей ефект не є значним. Водночас виконання екологічних і заходів із благоустрою, покращить умови для збереження біорізноманіття. Територія реалізації Програми не охоплює ділянки природно-заповідного фонду чи Смарагдової мережі.
<i>Ландшафт</i>	Планові заходи не змінюють природний рельєф місцевості.
<i>Здоров'я населення, безпека життєдіяльності</i>	Виконання заходів з облаштування укриттів, встановлення систем оповіщення, проведення інформаційно-просвітницької роботи з питань цивільного захисту, правил пожежної безпеки, навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях зменшить ризики виникнення надзвичайних ситуацій. Покращення якості повітря, води, благоустрою позитивно позначиться на показниках здоров'я та добробуту населення. Під час робіт можливі незначні тимчасові незручності (шум, рух техніки), проте вони контролювані й регламентовані санітарними нормами.
<i>Об'єкти культурної спадщини</i>	Вплив на об'єкти культурної спадщини не очікується, оскільки планована діяльність не передбачає робіт у межах таких об'єктів. Під час виконання земляних робіт дотримуватимуться вимог Закону України «Про охорону культурної спадщини» та «Про охорону археологічної спадщини». У разі виявлення знахідок передбачено зупинку робіт і повідомлення відповідних органів охорони культурної спадщини.
<i>Матеріальні активи</i>	Програма сприятиме оновленню матеріальної бази громади. Утримання будівель та інженерних мереж у належному стані забезпечить раціональне використання ресурсів.

Взаємодія компонентів довкілля у межах реалізації Програми відбуватиметься у формі синергічного позитивного ефекту. Комплексне впровадження заходів з підвищення енергоефективності, розвитку систем водопостачання та водовідведення, озеленення, благоустрою, управління відходами й зміцнення цивільного захисту забезпечить підвищення рівня екологічної безпеки, комфортності міського середовища та якості життя населення.

Негативні взаємодії між окремими факторами не прогнозуються, оскільки проекти мають взаємодоповнювальний характер і передбачають запобіжні екологічні заходи на всіх етапах реалізації.

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		66

7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування

З метою охорони навколишнього природного середовища, забезпечення екологічної безпеки та мінімізації можливих негативних впливів, під час реалізації Програми передбачається впровадження комплексу планувальних, технічних, організаційних і моніторингових заходів.

Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування представлені в табл. 7.1.

Табл. 7.1

Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Програми

Складові довілля, в тому числі здоров'я населення	Заходи, які передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Програми
<i>Атмосферне повітря</i>	<ul style="list-style-type: none"> – обмеження використання техніки з підвищеними викидами під час виконання будівельних і ремонтних робіт; – регулярне зрошення доріг та будмайданчиків для зменшення пилоутворення; – організація під'їздів із твердим покриттям; – обмеження тривалості роботи двигунів на холостому ходу; – розвиток екотранспорту та впровадження енергоефективних технологій у комунальному господарстві.
<i>Водне середовище</i>	<ul style="list-style-type: none"> – контроль якості поверхневих і підземних вод під час виконання робіт; – запобігання змиву будівельних матеріалів та паливно-мастильних речовин у водні об'єкти; – облаштування зливових систем, локальних очисних споруд; – реконструкція водопровідних і каналізаційних мереж із мінімізацією втрат води; – запобігання несанкціонованим скидам неочищених стічних вод.
<i>Ґрунти та надра</i>	<ul style="list-style-type: none"> – проведення рекультивації порушених земель після завершення робіт; – зняття, складування і подальше використання родючого шару ґрунту для озеленення; – облаштування тимчасових складів будматеріалів на ізольованих майданчиках; – запобігання проливам ПММ, облаштування місць зберігання з гідроізоляцією; – влаштування системи дренажу та протиерозійних споруд.
<i>Клімат і мікроклімат</i>	<ul style="list-style-type: none"> – скорочення енерговитрат через утеплення будівель, встановлення енергоощадного освітлення; – впровадження відновлюваних джерел енергії на муніципальних об'єктах; – розширення площі зелених насаджень як природного кліматорегулюючого фактора; – скорочення викидів CO₂ через модернізацію транспорту і систем опалення.
<i>Біорізноманіття, флора і фауна</i>	<ul style="list-style-type: none"> – дотримання сезонних обмежень при проведенні земляних робіт і робіт з озеленення;

	<ul style="list-style-type: none"> – висадка місцевих видів дерев і кущів, створення екокоридорів; – недопущення знищення зелених насаджень без компенсаційної висадки; – проведення освітніх заходів із підвищення екологічної свідомості населення.
<i>Ландшафт</i>	<ul style="list-style-type: none"> – урахування природного рельєфу під час проектування та будівництва; – благоустрій і відновлення пошкоджених територій; – уникнення значних земляних переміщень і руйнування схилів; – створення естетичних громадських просторів і озеленення прибережних зон.
<i>Здоров'я населення та безпека життєдіяльності</i>	<ul style="list-style-type: none"> – моніторинг рівнів шуму і забруднення повітря під час реалізації проєктів; – облаштування систем оповіщення, укриттів, протипожежного обладнання; – забезпечення належних санітарно-побутових умов на об'єктах будівництва; – інформаційна робота з населенням про хід виконання робіт і заходи безпеки.
<i>Управління відходами</i>	<ul style="list-style-type: none"> – впровадження системи роздільного збирання відходів у громаді; – передача небезпечних і будівельних відходів ліцензованим підприємствам; – недопущення видалення відходів у несанкціонованих місцях; – впровадження пунктів прийому вторинної сировини та компостування біовідходів.
<i>Об'єкти культурної спадщини</i>	<ul style="list-style-type: none"> – дотримання вимог законодавства про охорону культурної та археологічної спадщини; – технічний нагляд за роботами у зонах, прилеглих до історичних об'єктів; – у разі виявлення археологічних знахідок – призупинення робіт і повідомлення компетентних органів.
<i>Матеріальні активи</i>	<ul style="list-style-type: none"> – раціональне використання ресурсів, економія енергії та матеріалів; – системне технічне обслуговування інфраструктури для подовження терміну експлуатації; – планування будівельних робіт із мінімізацією втрат і повторним використанням матеріалів.

Окрім зазначених заходів, важливим є розширення партнерства громади з міжнародними фондами та організаціями, що підтримують екологічні ініціативи у сфері відновлення інфраструктури, управління відходами, енергоефективності та адаптації до змін клімату.

Більшість перелічених заходів інтегровані у систему реалізації цілей і пріоритетів Програми та узгоджені з регіональними й національними стратегічними документами у сфері охорони навколишнього природного середовища.

На всіх етапах виконання Програми забезпечуватиметься дотримання вимог екологічного законодавства України, зокрема Водного кодексу, Земельного кодексу, Законів України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про охорону атмосферного повітря», «Про охорону земель», «Про природно-заповідний фонд України», «Про управління

					Стратегічна екологічна оцінка	Арк.
						68
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

відходами», а також інших нормативно-правових актів, що гарантують екологічну безпеку, збереження природних ресурсів і сталий розвиток території громади.

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		69

8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки)

У процесі стратегічної екологічної оцінки Програми розгляд альтернатив здійснюється з метою визначення найбільш прийнятної з екологічної, соціальної та економічної точки зору варіанта реалізації Програми, який забезпечує відновлення та сталий розвиток громади при мінімізації негативного впливу на довкілля.

З метою комплексного аналізу проектних рішень та їх можливих наслідків передбачено розгляд таких альтернатив (табл. 8.1).

Табл. 8.1

Альтернативи, що розглядалися, та обґрунтування обраної альтернативи

№	Альтернатива	Ключові складові альтернативи	Ключові переваги та недоліки	Обрана альтернатива та її обґрунтування
1.	Нульова альтернатива	Відсутність реалізації Програми або відтермінування її впровадження. Збереження існуючого стану соціально-економічного розвитку, інфраструктури та довкілля громади.	Переваги: – не потребує додаткових фінансових витрат; – відсутні тимчасові будівельні впливи на довкілля. Недоліки: – збереження кризового стану інфраструктури та соціальної сфери; – подальше погіршення стану довкілля; – втрачена можливість відновлення після воєнних руйнувань; – зниження рівня життя населення і привабливості території для інвесторів.	Обрано альтернативу №3. Реалізація Програми у повному обсязі є найбільш оптимальною та доцільною, оскільки забезпечує досягнення стратегічних цілей сталого розвитку, закладених у державних, регіональних і місцевих документах, а також сприяє комплексному відновленню громади після воєнних руйнувань, підвищенню якості життя населення та зниженню екологічних ризиків.
2.	Реалізація окремих заходів у скороченому обсязі	Часткове виконання Програми з урахуванням обмежених фінансових ресурсів, переважно у пріоритетних секторах (житлово-комунальне господарство, охорона здоров'я, транспорт)	Переваги: – зниження бюджетного навантаження; – можливість реалізації найнагальніших потреб громади. Недоліки: – не забезпечує системного відновлення інфраструктури; – обмежений ефект для економіки та довкілля; – відсутність синергії між секторальними напрямками; – ризик збереження соціальної напруги.	
3.	Реалізація Програми у повному обсязі	Комплексне впровадження усіх запланованих заходів, спрямованих	Переваги: – забезпечує відновлення житлового фонду, транспортної, комунальної, медичної та	

№	Альтернатива	Ключові складові альтернативи	Ключові переваги та недоліки	Обрана альтернатива та її обґрунтування
		на відновлення, розвиток і підвищення стійкості Херсонської громади.	соціальної інфраструктури; – сприяє підвищенню енергоефективності, розвитку системи управління відходами, благоустрою та озеленення; – створює нові робочі місця, покращує інвестиційну привабливість громади; – підвищує рівень безпеки населення та знижує екологічні ризики. Недоліки: – потребує фінансових ресурсів; – короткочасне збільшення техногенного навантаження (пил, шум, відходи) під час будівельних робіт.	

Інших альтернативних варіантів проєкту не передбачається.

Під час підготовки Звіту про стратегічну екологічну оцінку Програми було визначено доцільність і прийнятність запланованих заходів, а також проведено аналіз їх потенційного впливу на довкілля на етапах реалізації та подальшого функціонування.

Звіт містить обґрунтування економічних, технічних, організаційних і управлінських рішень, спрямованих на забезпечення екологічної безпеки, раціональне використання природних ресурсів, покращення якості життя населення та сталий розвиток громади.

Основним критерієм оцінки під час СЕО є відповідність Програми вимогам чинного екологічного законодавства України, державних будівельних і санітарних норм, а також принципам сталого розвитку, визначеним у державних і регіональних стратегіях.

Основні методи, використані під час стратегічної екологічної оцінки:

Аналітичний метод – проведено комплексний аналіз поточного стану компонентів довкілля (повітря, води, ґрунтів, біорізноманіття, клімату, ландшафтів), а також оцінено наявні екологічні проблеми, які можуть посилитися або, навпаки, бути пом'якшені в результаті реалізації Програми.

Порівняльний аналіз (оцінка альтернатив) – розглянуто три сценарії реалізації Програми:

- нульовий варіант (відсутність реалізації);
- реалізація Програми в повному обсязі;
- реалізація окремих заходів у скороченому обсязі.

Оцінено екологічні, соціальні та економічні наслідки кожної альтернативи та обґрунтовано вибір оптимального сценарію реалізації.

Оцінка факторів ризику та потенційного впливу – визначено масштаби, тривалість і характер можливих впливів на довкілля, у тому числі на

атмосферне повітря, водні ресурси, ґрунти, клімат, біорізноманіття, здоров'я населення та матеріальні активи.

Прогнозування наслідків – здійснено прогноз змін стану довкілля на коротко-, середньо- та довгострокову перспективу, враховуючи специфіку реалізації окремих заходів, природні та соціально-економічні особливості громади.

Розроблення рекомендацій із запобігання, зменшення та пом'якшення негативних впливів – сформульовано систему заходів для підвищення екологічної стійкості громади, розвитку «зеленої» інфраструктури, ефективного управління відходами та підвищення енергоефективності.

Участь громадськості – у процесі стратегічної екологічної оцінки забезпечено відкритість інформації, проведення громадського обговорення та врахування пропозицій громадськості, органів місцевого самоврядування, підприємств та організацій.

Інституційний аналіз – визначено органи і відповідальних осіб за моніторинг виконання Програми, координацію екологічних ініціатив, а також інтеграцію екологічних цілей у місцеві політики та програми.

Ускладнення, що виникали в процесі СЕО:

До ускладнень, що виникали в процесі проведення стратегічної екологічної оцінки можна віднести:

– відсутність або обмежений доступ до даних на рівні населеного пункту з основних проблемних питань (охорона довкілля, охорона здоров'я тощо) через розділення між собою загальнонаціональних, загальноміських та районних систем збору статистичних даних та даних органів охорони довкілля, охорони здоров'я;

– обставини, пов'язані з збройною агресією російської федерації проти України та введенням воєнного стану, у тому числі обмеження доступу до низки кадастрів та інформаційних систем, включаючи призупинення функціонування Публічної кадастрової карти України.

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
						72
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Відповідно до статті 17 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» замовник у межах компетенції здійснює моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, один раз на рік оприлюднює його результати на своєму офіційному веб-сайті у мережі Інтернет, вносить до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки та у разі виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, вживає заходів для їх усунення.

Моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення буде здійснюватися з метою забезпечення неухильного дотримання вимог законодавства під час будівництва і експлуатації та втілення всіх заходів щодо мінімізації ймовірних впливів та наслідків на навколишнє природне та соціальне середовище.

Необхідно здійснювати моніторинг відповідно до Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2020 р. № 1272.

З метою забезпечення систематичності та об'єктивності спостережень за змінами стану довкілля, у тому числі за станом здоров'я населення, замовник визначає:

- зміст заходів, передбачених для здійснення моніторингу, та строки їх виконання;

- кількісні та якісні показники, одиниці їх вимірювання та цільові значення таких показників відповідно до кожного з визначених у звіті про стратегічну екологічну оцінку наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;

- кількісні та якісні показники, одиниці їх вимірювання та цільові значення таких показників для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;

- методи визначення кожного із показників, які дають змогу швидко та без надлишкових витрат їх вимірювати;

- періодичність вимірювання показників, проведення їх аналізу та співставлення із цільовими значеннями;

- засоби і способи виявлення наявності або відсутності наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, з урахуванням можливості виявлення негативних наслідків виконання документа державного планування, не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку.

Моніторинг реалізації Програми має на меті системне відстеження змін стану довкілля, умов життєдіяльності населення та ефективності виконання заходів, передбачених документом державного планування.

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
						73
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Моніторинг очікуваних впливів реалізації ДДП повинен здійснюватися за наступними показниками (табл. 9.1):

Табл. 9.1

Моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Основні функціональні заходи моніторингу	Періодичність контролю/експертні оцінки
Забезпечення контролю за станом інженерних мереж, комунального обладнання, об'єктів критичної та соціальної інфраструктури	Щорічно
Контроль техногенної та пожежної безпеки, запобігання надзвичайним ситуаціям і забрудненню довкілля	
Спостереження за станом навколишнього середовища в межах територій реалізації заходів (повітря, вода, ґрунти, озеленення)	
Моніторинг ефективності заходів у сфері енергоефективності, відновлюваної енергетики та скорочення викидів парникових газів	
Аналіз результатів реалізації природоохоронних заходів	
Контроль санітарно-гігієнічного стану територій та оцінка впливу на здоров'я населення	
Перевірка виконання заходів благоустрою, озеленення, охорони природних територій і культурної спадщини	
Підготовка та оприлюднення щорічного звіту про результати моніторингу реалізації Програми для органів влади та громадськості	

Показник

Контроль за обладнанням та інженерними мережами

№	Показник	Цільовий показник	Методика визначення	Періодичність	Засоби і способи виявлення наявності або відсутності наслідків для довкілля
1	Технічний стан інженерного та комунального обладнання	Справний стан без виявлених дефектів	Технічна перевірка, акти обстеження	1 раз на рік	Огляд обладнання

Показник

Контроль для запобігання ризиків надзвичайних ситуацій

№	Показник	Цільовий показник	Методика визначення	Періодичність	Засоби і способи виявлення наявності або відсутності наслідків для довкілля
1	Контроль для запобігання ризиків надзвичайних ситуацій	Відсутність аварій, пожеж, електротравм	Аналіз технічних інцидентів, навчання персоналу, інструктажі	1 раз на рік	Технічна перевірка обладнання

**Показник
Спостереження за навколишнім середовищем**

№	Показник	Цільовий показник	Методика визначення	Періодичність	Засоби і способи виявлення наявності або відсутності наслідків для довкілля
1	Стан атмосферного повітря (пил РМ ₁₀ , NO ₂ , CO)	В межах ГДК	Відбір проб повітря, лабораторні дослідження	1 раз на рік	Аналіз проб, протоколи вимірювань
2	Якість поверхневих вод	Відповідність нормативам	Відбір проб, лабораторні дослідження	1 раз на рік	Аналіз проб, протоколи вимірювань
3	Стан ґрунтів на територіях будівництва	Відповідність нормативам	Відбір проб, лабораторні дослідження	1 раз на рік	Аналіз проб, звіти екологічного моніторингу

**Показник
Управління відходами**

№	Показник	Цільовий показник	Методика визначення	Періодичність	Засоби і способи виявлення наявності або відсутності наслідків для довкілля
1	Обсяг утворених побутових відходів	Зменшення обсягів утворення на $\geq 10\%$	статистичні звіти	1 раз на рік	Звіти екологічного моніторингу

**Показник
Моніторинг стану здоров'я населення**

№	Показник	Цільовий показник	Методика визначення	Періодичність	Засоби і способи виявлення наявності або відсутності наслідків для довкілля
1	Рівень захворюваності населення	Тенденція до зниження	Аналіз даних ЦПМСД, МОЗ	1 раз на рік	Статистичні дані

Кількісні показники буде визначено на основі моніторингових даних.

Методи визначення кожного із показників, а також періодичність вимірів, визначаються відповідними акредитованими лабораторіями на договірних засадах.

Засоби і способи виявлення наявності або відсутності наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення – здійснення моніторингу впливів виконання рішень Програми на довкілля, у тому числі на здоров'я населення, за визначеними в табл. 9.1 заходами моніторингу. Засобами і способами виявлення наявності або відсутності наслідків для довкілля можуть бути відбір проб, лабораторні дослідження і порівняння виміряних показників на предмет перевищення встановлених нормативів, технічний огляд, візуальна оцінка.

Результати моніторингу мають бути доступними для органів влади та громадськості.

10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності)

Даний розділ не розглядається, адже виконання Програми не матиме суттєвого впливу на довкілля, враховуючи передбачені заходи та те, що територія громади знаходиться на значній відстані від межі сусідніх держав.

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
						76
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

11. Резюме нетехнічного характеру інформації, розраховане на широку аудиторію

Метою стратегічної екологічної оцінки Програми економічного і соціального розвитку Херсонської міської територіальної громади на 2026-2028 роки є оцінювання ймовірних наслідків для довкілля та здоров'я населення внаслідок виконання запланованих проєктів і дій, а також забезпечення інтеграції екологічних вимог у процес планування місцевого розвитку.

Програма розроблена для забезпечення відновлення та подальшого розвитку громади в середньостроковій перспективі та відповідно до статті 143 Конституції України, законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», «Про стратегічну екологічну оцінку» та постанови Кабінету Міністрів України від 26.04.2003 № 621 «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проєктів Бюджетної декларації та державного бюджету» (зі змінами), частини першої статті 37 Статуту Херсонської міської територіальної громади, затвердженого рішенням міської ради від 03.09.2021 № 463, на виконання розпорядження начальника Херсонської міської військової адміністрації від 12.09.2025 № 715р «Про підготовку проєкту Програми економічного і соціального розвитку Херсонської міської територіальної громади на 2026-2028 роки».

Програма спрямована на ефективне розв'язання проблем економічного і соціального характеру та ґрунтується на аналізі тенденцій розвитку економіки громади, поточної економічної ситуації в Україні, актуальних проблем і пріоритетів соціально-економічної сфери, а також на припущеннях, що враховують внутрішні та зовнішні фактори розвитку громади.

Головною метою Програми є відновлення та створення успішної, конкурентоспроможної Херсонської МТГ, забезпечення ефективного використання внутрішнього потенціалу громади для досягнення її сталого розвитку, що створює умови для підвищення рівня добробуту та доходів громадян під час досягнення згуртованості в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному та просторовому вимірах.

У процесі стратегічної екологічної оцінки було:

- проаналізовано поточний стан довкілля, соціально-економічні умови та екологічні виклики території громади;
- визначено можливі коротко- та довгострокові наслідки реалізації запланованих заходів;
- запропоновано комплекс запобіжних і пом'якшувальних заходів для зменшення негативного впливу на компоненти довкілля;
- розроблено систему моніторингу, спрямовану на контроль стану атмосферного повітря, вод, ґрунтів, озеленення, управління відходами та стану здоров'я населення.

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
						77
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Основні ризики можуть виникати лише на етапі виконання окремих будівельних робіт (тимчасове підвищення запиленості, шуму, утворення відходів).

Довгостроковий ефект реалізації Програми буде переважно позитивним, оскільки передбачені дії спрямовані на покращення якості довкілля, розвиток екологічно безпечної інфраструктури, зниження рівня техногенного навантаження та підвищення якості життя мешканців громади.

Під час реалізації Програми застосовуватимуться чинні законодавчі вимоги України у сфері охорони навколишнього природного середовища, зокрема Закони України:

- «Про стратегічну екологічну оцінку»,
- «Про охорону навколишнього природного середовища»,
- «Про управління відходами»,
- «Про охорону атмосферного повітря»,
- «Про благоустрій населених пунктів» та інші.

Транскордонних наслідків від реалізації Програми для довкілля не очікується.

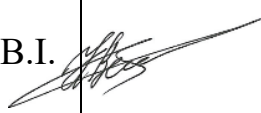
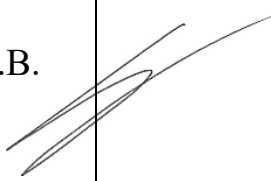
					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
						78
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку»
2. Закон України «Про управління відходами»
3. Закон України «Про екологічну мережу України»
4. Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»
5. Закон України «Про охорону атмосферного повітря»
6. Закон України «Про охорону земель»
7. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»
8. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля»
9. Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності»
10. Закон України «Про рослинний світ»
11. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку»
12. Закон України «Про тваринний світ»
13. Закон України «Про систему громадського здоров'я»
14. Земельний, Водний та Лісовий кодекси України
15. Наказ Міністерства охорони здоров'я України №173 від 19.06.96 «Про затвердження Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів»
16. Національний план управління відходами до 2033 року.
17. Стратегія розвитку Херсонської області на період 2021-2027 років.
18. Екологічний паспорт Херсонської області, 2023 рік.
19. Щорічна доповідь про стан навколишнього природного середовища у Херсонській області в 2023 році.

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
						79
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Відомості про авторів

Назва проекту	Посада	Ініціали, прізвища	Підпис
<p style="text-align: center;">Звіт про стратегічну екологічну оцінку Програми економічного і соціального розвитку Херсонської міської територіальної громади на 2026-2028 роки</p>	<p>Директор</p>	<p>Костирка В.І.</p>	
	<p>Інженер- проектувальник, менеджер природоохоронної діяльності</p>	<p>Бота О.В.</p>	

ДОДАТКИ

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		81

ДОДАТОК А

№ п.п.	Назва об'єкта	Датування	Місцезнаходження	Вид об'єкта	№ та дата наказу МКП/Мінкультури про занесення до Реєстру	Охор. №
	1	2	3	4	5	6
			ХЕРСОНСЬКА ОБЛАСТЬ			
			м. Херсон			
11.	Комерційне училище (мур.) (охоронний номер №230001 (32-Хр))	1908 р.	вул. Олеса Гончара (Белінського), 3	Пам'ятка архітектури	Наказ МКП від 15.10.2020 № 2197	230001-Хр
12.	Лікарня Російського товариства Червоного хреста (мур.) (охоронний номер №230002 (33-Хр))	Кінець XIX ст.	вул. Олеса Гончара (Белінського), 6	Пам'ятка архітектури	Наказ МКП від 15.10.2020 № 2197	230002-Хр
13.	Брама (мур.) (охоронний номер №230003 (34-Хр))	1866 р.	вул. Олеса Гончара (Белінського), 26	Пам'ятка архітектури	Наказ МКП від 15.10.2020 № 2197	230003 -Хр
14.	Житловий будинок (мур.) (охоронний номер №230004 (35-Хр))	Кінець XIX ст.	вул. Гоголя, 13	Пам'ятка архітектури	Наказ МКП від 15.10.2020 № 2197	№230004-Хр
15.	Житловий будинок (мур.) (охоронний номер №230005 (11-Хр))	Початок XX ст.	вул. Гоголя, 16	Пам'ятка архітектури	Наказ МКП від 15.10.2020 № 2197	230005 Хр
16.	Природо-історичний музей (мур.) (охоронний номер №230006 (36-Хр))	1906 р.	вул.Театральна, (Горького), 5	Пам'ятка архітектури	Наказ МКП від 15.10.2020 № 2197	230006 -Хр
17.	Житловий будинок (мур.) (охоронний номер №230007 (37-Хр))	1910 р.	вул.Театральна, (Горького), 9	Пам'ятка архітектури	Наказ МКП від 15.10.2020 № 2197	230007-Хр
18.	Житловий будинок (мур.) (охоронний номер №230008 (38-Хр))	1910 р.	вул.Театральна, (Горького),13	Пам'ятка архітектури	Наказ МКП від 15.10.2020 № 2197	230008-Хр
19.	Кінотеатр "Ампір"(мур.) (охоронний номер №230009 (12-Хр))	Початок XX ст.	вул.Театральна, (Горького), 17	Пам'ятка архітектури	Наказ МКП від 15.10.2020 № 2197	230009-Хр
20.	Адміністративний будинок (мур.) (охоронний номер №230038 (13-Хр))	1910 р.	вул.Театральна, вул. Горького, 18	Пам'ятка архітектури	Наказ МКП від 15.10.2020 № 2197	230038-Хр
21.	Житловий будинок (мур.) (охоронний номер №230010 (39-Хр))	Друга половина XIX ст.	вул.Театральна, (Горького),19	Пам'ятка архітектури	Наказ МКП від 15.10.2020 № 2197	230010 -Хр
22.	Житловий будинок (мур.) (охоронний номер №230011 (40-Хр))	Середина XIX ст.	вул.Театральна, (Горького), 20	Пам'ятка архітектури	Наказ МКП від 15.10.2020 № 2197	230011 -Хр
23.	Житловий будинок (мур.) (охоронний номер №230012 (41-Хр))	Середина XIX ст.	вул.Театральна (Горького), 22	Пам'ятка архітектури	Наказ МКП від 15.10.2020 № 2197	230012 -Хр
24.	Житловий будинок (мур.) (охоронний номер №230013 (42-Хр))	1910 р.	вул. Театральна (Горького), 26	Пам'ятка архітектури	Наказ МКП від 15.10.2020 № 2197	230013 -Хр
25.	Лікарня (мур.) (охоронний номер №230014 (44-Хр))	1910 р.	вул. Театральна (Горького), 27	Пам'ятка архітектури	Наказ МКП від 15.10.2020 № 2197	230014 -Хр
26.	Житловий будинок (мур.) (охоронний номер №230015 (45-Хр))	1890 р.	вул. Театральна (Горького), 28	Пам'ятка архітектури	Наказ МКП від 15.10.2020 № 2197	охоронний номер 230015 -Хр
27.	Житловий будинок (мур.) (охоронний номер №230016 (46-Хр))	1900 р.	вул. Театральна (Горького), 32	Пам'ятка архітектури	Наказ МКП від 15.10.2020 № 2197	230016 -Хр
28.	Житловий будинок (мур.) (охоронний номер №230017 (47-Хр))	Початок XX ст.	пров. Готельний, 2	Пам'ятка архітектури	Наказ МКП від 15.10.2020 № 2197	230017 -Хр
29.	Житловий будинок (мур.) (охоронний номер №230018 (48-Хр))	1890 р.	пров. Готельний, 7	Пам'ятка архітектури	Наказ МКП від 15.10.2020 № 2197	230018 -Хр
30.	Житловий будинок (мур.) (охоронний номер №230019 (49-Хр))	1910 р.	пров. Готельний, 9	Пам'ятка архітектури	Наказ МКП від 15.10.2020 № 2197	230019 -Хр
31.	Житловий будинок (мур.) (охоронний номер №230020 (55-Хр))	Кінець XIX ст.	вул.Преображенська (Декабристів), 12	Пам'ятка архітектури	Наказ МКП від 15.10.2020 № 2197	230020 -Хр
32.	Житловий будинок (мур.) (охоронний номер №230021 (56-Хр))	Перша половина XIX ст.	вул.Преображенська (Декабристів), 14	Пам'ятка архітектури	Наказ МКП від 15.10.2020 № 2197	230021-Хр
33.	Житловий будинок (мур.) (охоронний номер №230022 (57-Хр))	Друга половина XIX - початок XX ст.	вул.Преображенська (Декабристів), 25	Пам'ятка архітектури	Наказ МКП від 15.10.2020 № 2197	230022 -Хр
34.	Житловий будинок (мур.) (охоронний номер №230023 (58-Хр))	1900-1910 рр.	вул.Преображенська (Декабристів), 43-45	Пам'ятка архітектури	Наказ МКП від 15.10.2020 № 2197	230023 -Хр
35.	Житловий будинок (мур.) (охоронний номер №230024 (59-Хр))	1900 р.	вул.Віктора Гошкевича (Дзержинського), 13	Пам'ятка архітектури	Наказ МКП від 15.10.2020 № 2197	230024 -Хр
36.	Російський банк для зовнішньої торгівлі (мур.) (охоронний номер №230025 (60-Хр))	1900 р.	вул.Віктора Гошкевича (Дзержинського),15	Пам'ятка архітектури	Наказ МКП від 15.10.2020 № 2197	230025 -Хр
37.	Житловий будинок (мур.) (охоронний номер №230026 (61-Хр))	1858-1900 рр.	вул.Віктора Гошкевича (Дзержинського),29	Пам'ятка архітектури	Наказ МКП від 15.10.2020 № 2197	230026 -Хр

38.	Житловий будинок (мур.) (охоронний номер №230028 (80-Хр))	Початок XX ст.	вул.Ришельєвська (Жовтневої революції), 12	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230028 -Хр
39.	Житловий будинок (мур.) (охоронний номер №230029 (81-Хр))	1910 р.	вул.Ришельєвська (Жовтневої революції), 38	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230029 -Хр
40.	Житловий будинок (мур.) (охоронний номер №230030 (82-Хр))	Початок XX ст.	вул.Ришельєвська (Жовтневої революції), 39/28	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230030 -Хр
41.	Житлова садиба (мур.) (охоронний номер №230031 (83-Хр))	Середина XIX ст.	вул.Ришельєвська (Жовтневої революції), 43	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230031 -Хр
42.	Житловий будинок (мур.) (охоронний номер №230032 (84-Хр))	1910 р.	вул.Ришельєвська (Жовтневої революції), 45	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230032 -Хр
43.	Житловий будинок (мур.) (охоронний номер №230034 (62-Хр))	Початок XX ст.	вул. Лютеранська (Кірова), 4	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230034 -Хр
44.	Будинок голови міської думи (мур.) (охоронний номер №230035 (2-Хр))	Початок XX ст.	вул. Лютеранська (Кірова), 18	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230035-Хр
45.	Лікарня Тропініних (мур.) (охоронний номер №230036 (63-Хр))	1914 р.	вул. Комарова, 2	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230036 -Хр
46.	Житловий будинок (мур.) (охоронний номер №230037 (64-Хр))	Кінець XIX ст.	вул.Старообрядниць ка (Комсомольська), 5	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230037 -Хр
47.	Житловий будинок (мур.) (охоронний номер №230039 (14-Хр))	1910 р.	вул.Старообрядниць ка (Комсомольська), 10	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230039 -Хр
48.	Житловий будинок (мур.) (охоронний номер №230040 (15-Хр))	Початок XX ст.	вул.Старообрядниць ка (Комсомольська), 18	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230040 -Хр
49.	Житловий будинок (мур.) (охоронний номер №230041 (16-Хр))	Початок XX ст.	вул.Старообрядниць ка (Комсомольська), 20	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230041 -Хр
50.	Адміністративний будинок (мур.) (охоронний номер №230042 (17-Хр))	1910 р.	вул.Старообрядниць ка (Комсомольська), 21	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230042 -Хр

51.	Гімназія (мур.) (охоронний номер №230043 (65-Хр))	Середина XIX ст.	вул.Старообрядниць ка (Комсомольська), 22	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230043-Хр
52.	Афішна тumba (мур.) (охоронний номер №230044 (66-Хр))	Кінець XIX ст.	вул.Старообрядниць ка (Комсомольська), 30/27	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230044-Хр
53.	Житловий будинок (мур.) (охоронний номер №230045 (67-Хр))	Середина XIX ст.	вул.Старообрядниць ка (Комсомольська), 31	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230045 -Хр
54.	Житловий будинок (мур.) (охоронний номер №230046 (68-Хр))	Середина XIX ст.	вул.Старообрядниць ка (Комсомольська), 33	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230046 -Хр
55.	Лікарня (мур.) (охоронний номер №230047 (18-Хр))	1910 р.	вул.Старообрядниць ка (Комсомольська), 35	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230047 -Хр
56.	Житлова садиба (мур.) (охоронний номер №230048 (71-Хр))	Початок XIX ст.	вул.Соборна (Леніна), 4	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230048-Хр
57.	Успенський собор (мур.) (охоронний номер №230049 (19-Хр))	1728 р.	вул.Соборна (Леніна), 5	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230049 -Хр
58.	Міське зібрання (мур.) (охоронний номер №230050 (72-Хр))	1860 р.	вул.Соборна (Леніна), 7	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230050 -Хр
59.	Окружний суд (мур.) (охоронний номер №230051 (3-Хр))	1893 р.	вул.Соборна (Леніна), 9	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230051 -Хр
60.	Житловий будинок (мур.) (охоронний номер №230052 (73-Хр))	Початок XIX ст.	вул.Соборна (Леніна), 10	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230052 -Хр
61.	Житловий будинок Антара (мур.) (охоронний номер №230053 (20-Хр))	1905 р.	вул.Соборна (Леніна), 18	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230053 -Хр
62.	Готель "Європейський" (мур.) (охоронний номер №230054 (21-Хр))	1915 р.	вул.Соборна (Леніна), 26	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230054-Хр
63.	Житловий будинок (мур.) (охоронний номер №230055 (74-Хр))	Друга половина XIX ст.	вул.Соборна (Леніна), 30	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230055-Хр
64.	Конторська будівля (мур.) (охоронний номер №230056 (75-Хр))	Початок XX ст.	вул.Соборна (Леніна), 32-6	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230056 -Хр
65.	Міська дума (мур.) (охоронний номер №230057 (4-Хр))	1905 р.	вул.Соборна (Леніна), 34	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230057 -Хр
66.	Особняк П.Соколова (мур.)	1900 р.	вул.Соборна	Пам'ятка	Наказ МКІП від	230058 -Хр

					<i>Стратегічна екологічна оцінка</i>		Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата			83

95.	Житловий будинок (мур.) (охоронний номер №230093 (108-Хр)	1900 р.	вул. Суворова, 31-г	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230093 -Хр
96.	Житловий будинок (мур.) (охоронний номер №230094 (28-Хр)	1909 р.	вул. Суворова, 35	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230094 -Хр
97.	Банк (мур.) (охоронний номер №230095 (10-Хр)	1894 р.	вул. Суворова, 37	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230095 -Хр
98.	Лікарня (мур.) (охоронний номер №230096 (100-Хр)	Кінець XIX ст.	вул. Суворова, 40	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230096 Хр
99.	Житловий будинок (мур.) (охоронний номер №230097 (101-Хр)	1910 р.	вул. Суворова, 51	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230097 -Хр
100.	Будинок управління робіт Херсонського порту (мур.) (охоронний номер №230098 (102-Хр)	1902 р.	просп. Ушакова, 4	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230098 -Хр
101.	Житловий будинок (мур.) (охоронний номер №230099 (103-Хр)	1950 р.	просп. Ушакова, 12/2	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230099 -Хр
102.	Житловий будинок (мур.) (охоронний номер №230100 (104-Хр)	1950 р.	просп. Ушакова, 13	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230100 -Хр
103.	Денисівський парк (мур.) (охоронний номер №230103 (29-Хр)	1785 р.	просп. Ушакова, 12-14	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230103 -Хр
104.	Морехідне училище (мур.) (охоронний номер №230105 (106-Хр)	1953 р.	просп. Ушакова, 14	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230105 -Хр
105.	Житловий будинок (мур.) (охоронний номер №230104 (105-Хр)	1953 р.	просп. Ушакова, 15	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230104 -Хр
106.	Лікарня Російського товариства Червоного хреста (мур.) (охоронний номер №230106 (107-Хр)	1914 р.	просп. Ушакова, 22	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230106 -Хр
107.	Житловий будинок (мур.) (охоронний номер №230107 (30-Хр)	1900 р.	просп. Ушакова, 27	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230107 -Хр
108.	Житловий будинок (мур.) (охоронний номер №230101 (69-Хр)	1890 р.	вул. Гімназична (Червоноstudentська а), 6	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230101 -Хр
109.	Пивоварний завод (мур.) (охоронний номер №230102 (70-Хр)	1906 р.	вул. Гімназична (Червоноstudentська а), 36	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230102 -Хр
110.	Стретенська церква (мур.) (охоронний номер №230027 (31-Хр)	Кінець XIX ст.	вул. Василя Стуса (Енгельса), 45	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230027 -Хр
111.	Жіноча гімназія церква (мур.) (охоронний номер №230065 (6-Хр)	1909 р.	вул. Перекопська, 3	архітектури	15.10.2020 № 2197	
112.	Жіноча церква (мур.) (охоронний номер №230108 (5-Хр)	1909 р.	вул. Перекопська, 3	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230108 -Хр
113.	Банк (мур.) (охоронний номер №230066 (124-Хр)	1902 р.	вул. Перекопська, 5	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230066 -Хр
114.	Народний будинок (мур.) (охоронний номер №2300 (25-Хр)	1903 р.	вул. Перекопська, 9	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230067 -Хр
115.	Будинок купця Медведєва (мур.) (охоронний номер №230068 (7-Хр)	1900 р.	вул. Михайлівська (Петренка), 6	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230068 -Хр
116.	Всіхсвятська церква (мур.) (охоронний номер №230070 (8-Хр)	Початок XX ст.	вул. Пугачова, 1	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230070 -Хр
117.	Церква Різдва Богородиці (мур.) (охоронний номер №230069 (9-Хр)	Кінець XIX ст.	вул. Купецька (Піонерська), 14 (Кіндійка)	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230069 -Хр
118.	Панкратєвський міст (мур.) (охоронний номер №230074 (26-Хр)	Друга половина XVIII – перша половина XIX ст.	вул. Робоча	Пам'ятка архітектури	Наказ МКІП від 15.10.2020 № 2197	230074 -Хр

ПЕРЕЛІК

пам'яток культурної спадщини національного значення Херсонської області, занесених до Державного реєстру нерухомих пам'яток України

№ п.п.	Найменування пам'ятки	Датування	Місцезнаходження	Вид пам'ятки	Охоронний номер	№ та дата рішення про взяття під охорону
м. Херсон						
1.	Пам'ятник суспільному діячеві і лікарєві Джону Говарду	1818 - 1820 роки	просп. Ф. Ушакова	пам'ятка історії	210001-Н	Постанова Кабінету Міністрів України від 03.09.2009 № 928
2.	Пам'ятник адміралу Ф. Ф. Ушакову	1957 рік, 1970 рік	просп. Ф. Ушакова	пам'ятка монументального мистецтва		Постанова Кабінету Міністрів України від 10.11.2023 №1186

						Арк.
						85
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		